

Suomusjärven Sisu

1948 - 1998

Sisällys

Tapahtumia ennen Suomusjärven urheiluseurojen perustamista.....	1
Suomusjärven Sisun ensimmäinen perustaminen.....	2
Suomusjärven Sisun toinen perustaminen.....	2
Ensimmäinen toimintavuosi.....	3
1949.....	3
1950-luvulla tapahtumia.....	5
1960-luvun tapahtumia.....	6
1970-luvulla tapahtumia.....	9
Heikki Liukun puhe talkooväelle saunan valmistuttua.....	12
1980-luvun tapahtumia.....	14
1990-luvun tapahtumia.....	17
Seppo Willgrenin puhe Sisun 50-vuotisjuhlassa 31.1.1998.....	20
Erästä toimintakertomuksesta.....	23
Kuntorastit.....	24
Suomusjärven Sisun suunnistuskartat.....	25
Riston hölkkä.....	28
Saavutukset ja palkinnot.....	31
Suomusjärven Sisun johtokunnat.....	34

Tapahtumia ennen Suomusjärven urheiluseurojen perustamista

Suomusjärven kunta oli saanut vuonna 1929 SVUL:n poikaurheilujaostolta kirjelmän, jossa kuntaa kehoitettiin huolehtimaan ”nousevan nuorison liikuntakasvatuksesta hulgianismin ehkäisemiseksi”. Kirjelmän johdosta kunta päättikin luovuttaa asukkaalleen voimistelusalin ja välineet, jos kaikkiin koulupiireihin perustettaisiin voimisteluseura.

1930-luvulla pelattiin mm. vilppua ja tiiraa ja varsinkin pesäpallo oli suojeluskuntalaisten yhteinen harrastus. Pesäpallon pelaaminen oli niin hauskaa, että joskus Arpalahdesta tuli tyttöjä jopa uimalla pelipaikkoina olleille Taipaleen koululle tai Öystön tilan pellolle. Ahtialassa pelipaikkana pidettiin Pirkkalan peltoa ja siellä vetäjinä toimivat Pekka Larmo ja Matti Linnaluoto. Kiikalaa vastaan käytiin pelaamassa Varesjoen sahan tukki-plaanilla. Pienviljelijäyhdistykset järjestivät omilla toimintaalueillaan myös mm. hiihtokilpailuja.

1940-luvulla Suomusjärvellä harrastettiin innokkaasti voimistelua mestaruustasoa myöten. Miesten voimistelua ohjasi Eino Yli-Jaakkola.

Talvella **1945** 30 asteen paukkupakkasessa pitäjäläisiä kerääntyi Kirkonkylän koululle pitämään kokousta, jossa oli tarkoituksena perustaa Suomusjärvelle urheiluseura. Hanke etenikin jo melko pitkälle, mutta sitten alkoivat erimielisyydet, kun toimihenkilövalinnoissa ei

päästy yhteisymmärrykseen. Tämän kokouksen puitteissa alkunsa sai Suomusjärven Murto, joka rekisteröitiin 5.7.1945. Murto liittyi jäseneksi TUL:on.

Suomusjärven Sisun ensimmäinen perustaminen

Osa edellisen kokouksen kokousväestä siirtyi Matti Linnaluodon johdolla Ahtialan koululle ja Suomusjärven Sisun ensimmäiset askeleet otettiin siellä pidetyssä kokouksessa.

Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin Eino Yli-Jaakkola, johtokunnan muiksi jäseniksi Reino Linden, Osmo Korento, Matti Linnaluoto, Emil Mäkirinne, Olavi Rantalaiho sekä varalle Risto Rantalaiho ja Lauri Saarela.

Sisussa järjestettiin erilaisia urheilukilpailuja ja ohjelmallisia iltamia sekä arpajaisia. Vuonna 1946 seurassa on ollut 80 jäsentä. Tiedossa ei ole miten toiminta pääsi alkuun ja miksi Varsinais-Suomen piirin taholta katsottiin aiheelliseksi uuden perustavan kokouksen pitäminen.

Suomusjärvellä harrastettiin Sisun alkuaikoina kuitenkin voimistelun ohella uintia, hiihtoa ja mäenlaskua, mutta kunnollisen urheilukentän puuttuminen häytti yleisurheilun kehittymistä.

Kummikuntaottelut Suomusjärven kunnan ja ruotsalaisen ystävyyskunnan Julitan kanssa aloitettiin Suomusjärvellä myös vuonna 1945 ja lajeina olivat 100 m, 1500 m, kuulantyyöntö, keihäänheitto, pituus- ja korkeushyppy.

Suomusjärven Sisun toinen perustaminen

Vuonna 1945 pidetyn alustavan kokouksen jälkeen **tammikuun 27:pnä 1948** Suomusjärven Osuusmeijerin toimistohuoneeseen kokoontui 16 urheilusta kiinnostunutta henkilöä. SVUL:n Varsinais-Suomenpiirin toiminnanjohtajan Unto Suvannon toimiessa puheenjohtajana pidettiin uusi perustava kokous, jossa Suomusjärven Sisun toimintaa päätettiin jatkaa. Vaihtoehtona oli ollut myös toiminnan jatkaminen Salitun Salpan nimissä. Seura sai viralliseksi nimekseen Suomusjärven Sisu ja se rekisteröitiin 21.10.1948.

Eino Yli-Jaakkolan avaamassa kokouksessa valittiin seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi poliisikonstaapeli Arvo Koskiranta, varapuheenjohtajaksi Emil Louramo, sihteeriksi Urho Leino ja rahastonhoitajaksi Orvo Huhtanen. Muiksi johtokunnan jäseniksi valittiin Reino Linden, Svante Hietanen ja Antti Saarela, varalle Eino Yli-Jaakkola, Leevi Jalonen sekä Veikko Kallio. Jäsenkirjuriksi valittiin Lyyli Levomäki ja jäsenkerääjiksi Jarmo Jalo, Reino Metsäranta, Antti Saarela, Lauri Saarela, Erkki Lehtinen, Orvo Huhtanen, Siiri Rantalaiho, Eino Yli-Jaakkola, Svante Hietanen ja Pellervo Rantalaiho.

Emil Louramo alkoi vetää Sisun yleisurheilujaostoa, Arvo Koskiranta voimistelua, Väinö Mäkeläinen hiihtojaostoa ja Matti Rantalaiho suunnistusjaostoa. Samalla kertaa päätettiin liittyä urheilu-, voimistelu-, hiihto- ja suunnistamisliittoihin.

Ensimmäinen Suomusjärven Sisun jäsenmaksu oli suuruudeltaan 50 markkaa, alle 16-vuotiailla 20 markkaa, "kertakaikkinen jäsenmaksu" 400 markkaa, kannattajajäsenmaksu 500 markkaa ja liittymismaksuna perittiin lisäksi 20 markkaa.

Ensimmäinen toimintavuosi

Toiminta lähti käyntiin vireästi urheilun ja varojenkeruun merkeissä ja Suomusjärven Sisu järjestikin jo 29. helmikuuta 1948 Kitulan osuuskaupan ja meijerin luona jäsentenväliset hiihtokilpailut.

Kilpailuissa oli seuraavat sarjat: pojat alle 12-, 16- ja 20-vuotta, yleinen ja naiset. Lisäksi samana iltana pidettiin hiihtokilpailujen päättäjäisiltamat Seurojentalolla Rautsuolla. Iltamien ohjelmassa oli esiintyjinä voimistelijat Teräsvirta ja Aaltonen, mutta muuten ohjelma oli järjestetty omin voimin.

Kesällä ostettiin iltamatulona saaduilla rahoilla urheiluvälineitä ja tällöin hankittiin kaksi kappaletta kuulia, keihäitä, kiekkoja, pesäpallomailoja ja -palloja, yksi jalkapallo, korkeushyppytelineet sekä kuusi rimaa.

Sisun jäsenille päätettiin myös maksaa suoranaiset kulut osallistumisesta urheilukilpailuihin oman pitäjän ulkopuolella. Kesällä järjestettiin myös yleisurheiluottelu Kuusjoen Humu – Pertelin Peikot - Kiikalan Urheilijat – Suomusjärven Sisu.

Sisun toiminta oli alkuun nuorisoseuratyyppistä ja niinpä ensimmäinen suurempi varojenhankintaoperaatio olikin seuran jäsenten esittämä näytelmä ”Särkelä itte”, jonka ohjasi Urho Leino apunaan Arvo Koskiranta. Näytelmän rekvisiittaan kuului myös piano, jota jouduttiin kuljettamaan mukana. Näytelmää esitettiin eri puolilla maakuntaa mm. Suomusjärven Seurojentalolla, Kiikalassa Rekijoen Soihtulassa ja Isonkylän pienviljelijäyhdistyksen talolla. Matkaa tehtiin Jaakko Landenin kuorma-autolla ja lavalla kulkivat niin piano kuin näyttelijätkin. Voidaankin sanoa, että tästä omin näyttelijävoimin alkaneesta toiminnasta tuli perinne, joka on jatkunut näihin päiviin asti.

Murron kanssa järjestettiin seuraotteluita ja samoihin aikoihin alkoi Laidikkeella toimia myös Sisun alaosasto.

Syksyllä Sisun naisjaostossa aloitettiin voimistelutoiminta. Naisjaosto järjesti myös syystalvella traditioksi muodostuneet pikkujoulu- eli puurojuhlat.

Sisussa voitiin olla varsin tyytyväisiä ensimmäisen toimintavuoden aikaansaannoksiin kun vielä jäseniäkin oli kertynyt jäsenkirjurin listalle 93 kappaletta SVUL:n toimintakertomuksen mukaan.

1949

Sisun puheenjohtajaksi valittiin Urho Leino. Jäsenmaksuja tarkistettiin ja uusiksi jäsenmaksuiksi vahvistettiin 50 markkaa, alle 16 v. 20 markkaa, kannattajajäsenet 200 markkaa, kertakaikkinen maksu 500 markkaa ja liittymismaksuna pidettiin edelleen 20 markkaa

Jaostoja seurassa oli kymmenen ja niiden vetäjinä toimivat seuraavat henkilöt: yleisurheilujaosto Asser Jalonen, miesten voimistelujaosto Emil Mäkirinne, naisten voimistelujaosto Sirkka Larmo, naisjaosto Sisko Rantalaiho, talousjaosto Aino Rantalaiho, hiihtojaosto Reino Linden, nuorisajaosto Kalevi Suikkari, suunnistusjaosto Matti Rantalaiho, valistusjaosto Svante Pihlajasalo sekä huvi- ja juhlatoimikunta Alpo Nordström.

Seuran kevätohjelma käsitti suunnistus-, voimistelu-, pesäpallo- ja kenttärheiluharjoitusten lisäksi hiihto- ja juoksukilpailut ja harjoituksia jatkettiin pitkin kesää. Naisten voimisteluharjoituksia päätettiin pitää Laperlan ja Taipaleen ohella myös Hintsalan ja Ahtialan kouluilla. Sisko Rantalaiho oli osallistunut Vierumäellä kolmeviikkoiselle voimistelunohjaajakurssille ja hänen johdollaan Sisun naisvoimistelijat ottivat osaa Turussa järjestettyihin Auran kisoihin. He esiintyivät myös seuran omissa juhlatilaisuuksissa. Miehet eivät kuitenkaan saaneet joukkuetta kokoon em. kilpailuihin.

Sisun tanhuajat sen sijaan saavuttivat seuralle ensimmäisen mainittavan palkinnon voittamalla Auran Kisojen kansallisessa tanhukilpailussa 1. palkinnon iloisella ja vauhdikkaalla esityksellään. Tanhuamassa olivat Kaarina Anttila, Paula Leppäkoski, Maila Lucenius, Sylvi Laakso, Eira Salomaa, Sisko Rantalaiho, Paula Laakso, Sirkka Vuoristo, Laila Katajakoski, Aake Anttila, Alpo Leppäkoski, Reino Mäkirinne, Kalevi Suikkari, Alpo Mäkirinne, Unto Metsäranta, Alpo Nordström, Esko Salomaa ja Martti Villman. Tanhuaminen olikin suosittua, sillä tanhuryhmään kuului enimmillään jopa 24 paria.

Huvitoimikunta järjesti juhlia ja etenkin vapunvastaanottajaiset olivat niin suosittuja, että niihin oli järjestettävä jopa linja-autokuljetus Kruusilasta ja Laidikkeelta.

Vuonna 1949 arpajaisten ja päivätanssien musiikkipuolesta vastasi helsinkiläinen yhtye Melody Boys. Päiväohjelman lajeina oli 2000 m maastajuoksu, pussijuoksu, nuolenheitto, lamppujen särjentää sekä pyöräily, jonka reittinä oli Seurojentalo - Suomensjärven kirkon tienhaara - Laperlan koulun tienhaara – Seurojentalo ja pyöräilymatkaa kertyi yhteensä noin 15 km. Iltaohjelmaan kuuluivat alkutervehdys, sekakuorolaulua, juhlapuhe, jonka piti Arvo Koskiranta, varjokuvaesitys ohjaajana Urho Leino, sahansoittoa esittäjänä Yrjö Kilkki, yksinlaulua Terttu Kallio ja Risto Rantalaiho, lausuntaa Ollikki Valtari, ”harmoonikäsittelyä” Unto Leino ja Orvo Huhtanen, kuplettilauluja Alpo ja Reino Mäkirinne. Näytelmänä oli ”Ranskalainen murhenäytelmä”, jossa esiintyivät Unto Leino, Sisko Rantalaiho, Paula Laakso, Alpo Nordström ja Osmo Jalo. Näytelmän ohjaajana toimi Unto Leino.

Jäsentenvälisten kilpailujen lisäksi järjestettiin Suomensjärven, Kiikalan ja Kiskon kesken hiihtokilpailuja, retkiä ja voimisteluharjoituksia. Kesällä pidettyjä jäsentenvälisiä yleisurheilumestaruuskilpailuja seurasi syksyn tiivis kilpailu- ja harjoittelukausi.

Paras esimerkki seuran hallituksen ja sen jaostojen yhteistyöstä oli ehkä 24. syyskuuta kansakoululaisten yleisurheilumestaruuskilpailujen järjestäminen Anerion uimarannalla.

Nämä kilpailut olivatkin seuran siihen astisista kisoista suurimmat, kun vertailukohtana pidetään lajien määrää ja 122 osanottajaa. Sisulaiset ottivat menestyksellisesti osaa myös Salitun Salpan järjestämiin pitäjän mestaruuskilpailuihin.

Jäsenkeräyksessä siirryttiin jäsenkirjoista vuoden kerrallaan voimassaoleviin jäsenkortteihin. Jäseniä kertyikin vuoden 1949 aikana jo 103. Seuran toiminta oli vilkkainta vuoden alkupuolella ja hiljensi hieman syksyn kuluessa. Eniten toimintaa oli ehkä kuitenkin huvi- ja juh latoimikunnan puitteissa järjestihän Alpo Nordströmin vetämä jaosto tanssit helmikuussa, vapunvastaanottajaisiltamat toukokuussa, arpajaiset heinäkuussa ja puurojuhlat pikkujouluna. Huvitoimikunnan esittämiä näytelmiä olivat ”Särkelä Itte”:n lisäksi ”Roinilan talossa”, ”Kihlaus” ja ”Pohjalaisia”.

1950-luvun tapahtumia

Vuonna 1950 Suomen Naisten Liikuntakasvatusliiton kehotuksesta naisjaosto itsenäistyi lähinnä nimellisesti Suomusjärven Naisvoimistelijat ry:ksi, joka rekisteröitiin 1951. Naisvoimistelijat saivat tehtäväkseen järjestää seuran naisille ompeluiltoja, joissa valmistettiin jäsenten omista ja seuran hankkimista tarvikkeista mm. numerolappuja ja pieniä esineitä arpajaisten palkinnoiksi. Naapuripitäjissä käytiin pitämässä ”Kevyen illallisen” nimellä vierailuitamia.

Sisulle hankittiin uusia välineitä mm. sekuntikello, tamburiini, hyppyseiväs ja voimistelukeiloja. Mittanauhaa ei yrityksistä huolimatta kuitenkaan onnistuttu saamaan. Kesällä pidettiin arpajaisten ja tanssien yhteydessä urheilukilpailut, joissa lajeina oli 15 km pyöräily, pussijuoksu ja 1500 m juoksu. Kenttäpeleinä oli mm. nuolenheittoa ja pienoiskivääriammuntaa, lamppujen särkemistä, ”onnenpyörä - onkimista” ja povausta.

Talven hiihtokilpailujen lisäksi pidettiin huhtikuussa sisähyppekilpailut korkeus- ja pituus- hypyssä. Kesällä olivat vuorossa juoksukilpailut, jalka- ja pesäpallo-ottelut sekä huvitilaisuuksia. Kesän huomattavin yleisurheiluoittelu oli seuraottelu Kiikalan Urheilijoita vastaan ja siinä lähes yllätyksellisesti Sisu voitti kelloseppä Jokisen lahjoittaman upean kiertopalkinnon. Syyskaudella harrastettiin pääasiassa yleisurheilua ja suunnistusta. Sisun urheilijoista Unto Äyräs oli kuulantönnössä piirin 7. tuloksella 12.83. Jäsenmäärä oli v.1950 129 ja 1951 93, sen jälkeen kun naisjaostosta oli osa jäseniä siirtynyt Suomusjärven Naisvoimistelijoihin.

Vuonna 1952 Armas Vainion tultua valituksi puheenjohtajaksi Sisuun perustettiin myös poika- ja tyttöjaostot.

Samana syksynä valmistui Kitulaan entiselle suojeluskunnan ampumaradalle Suomusjärven keskusurheilukenttä, joka oli varustettu 300 m juoksuradalla sekä useilla hypy- ja heittopaikoilla. Suomusjärven Maamiesseuran tarjoamia Seuratalo Oy:n osakkeita merkittiin 40 kpl á 3.000 mk ja vuoden 1953 alussa niitä merkittiin lisää vielä 10 kpl.

Syksyllä **1953** olivat uuden Urheilutalon avajaiset Kitulassa.

Talvella kerran kuussa pidettävien hiihtokilpailujen lisäksi alettiin 1950-luvulla järjestää urheilutalon läheisyydessä myös kansanhihtiä.

Yleisurheilussa käytiin sarjakilpailuja ja kesällä **1955** Sisu vastasi mm. poikien yleisurheilun Salon alueen kilpailuista. Urheilukenttä oli koko kauden ahkerassa käytössä.

Murron ja Sisun johtokunnat olivat koolla keskustelemassa yhden seuran perustamisesta, mutta toteuttaminen ei kuitenkaan onnistunut ja hankkeesta päätettiin luopua toistaiseksi.

Vuonna 1956 seuraan perustettiin palloilu- ja voimailujaostot. Kun sisälajien ja harjoitusvuorojen määrässä päästiin yhteisymmärrykseen Murron kanssa alettiin seurojen harjoitusiltoja pitää myös yhdessä.

Somusjärven Sisun toiminnassa 1950-luku merkitsi hiljaisen kasvun aikaa, mutta seuraavalla vuosikymmenellä kilpailutoimintaa ryhdyttiin tehostamaan huomattavasti.

1960-luvun tapahtumia

Kun Kitulan urheilukenttää **kesällä 1960** korjattiin, käytettiin väliaikaisena harjoittelupaikkana Aneriojärven rantaa. Jalkapalloakin pelattiin innostuneesti, mutta kilpailutoimintaan ei ollut mahdollisuuksia ryhtyä.

Suomusjärven kunnan urheiluohjaaja vastasi seurojen kanssa yleisurheilun ja palloilulajien kehityksestä. Kitulan urheilukentällä ja Kettulan koululla pelattiin iltaisin lentopalloa ja Taipaleella myös pesäpalloa. Aneriojärven uimarannalla toimi väliaikaisen urheilukentän lisäksi myös uimakoulu.

Suomusjärven Sisu nosti profiiliaan 1960-luvun alussa seuran saadessa oman seuramerkin ja verryttelypuvun.

Ossi Helinin toimiessa urheiluohjaajana Sisu ja Murto hankkivat yhdessä myöskin koripallotelineet ja painimaton.

Kun Sisun puheenjohtajaksi **vuonna 1962** valittiin Matti Villman, myönnettiin seuran kunniapuheenjohtajan arvo kymmenen vuotta puheenjohtajana toimineelle Armas Vainiolle. Sisun ja naisvoimistelijoiden yhteistyötä lujitettiin mm. yhteisillä kesäjuhilla ja arpajaisilla ja vuodesta” 1962 alkaen naisvoimistelijat saivat puolet myös puurojuhlien tuotosta. Arpajaisten esiintyjinä päivällä oli Arttu Suuntala ja illan tanssien orkesterina Pentti Tiensuu laulusolistina Annikki Tähti.

Suunnistus nousi taas hiljaisemman kauden jälkeen mukaan seuran toimintaan kun Helsingin Suunnistajat olivat järjestämässä **v. 1963** Jukolanviestiä Kiikalan Johannislundissa niin sanotusti Kettulan takametsissä. Niilo Manninen esitti johtokunnan kokouksessa 22.8.1962 suunnistusjaoston elvyttämistä. Suunnistus lähtikin kehittymään ripeästi Heikki Liukun toimiessa jaoston vetäjänä ja Niilo Mannisen tehdessä ahkerasti suunnistusratoja ja opastaessa nuoria lajin salaisuuksiin.

Vuoden 1963 Jukolan viesti oli Helsingin Suunnistajien 20-vuotisjuhlakilpailu. Jukolan lähtö tapahtui Suomusjärven urheilukentän läheisyydestä. Jukolan viestin jälkimaininkeja olivat metsäpalo Kettulan säätiön mailla 4. rastin paikkeilla ja lisäksi erään suunnistajan paljastama kylmä pontikkatehdas, jonka poliisit sitten ennen juhannusta tuhosivat ja pidättivät myös keittäjät.

Vuonna 1963 Sisulle hankittiin uusi magnetofoni ja kovaäänislaitteet, joita sovittiin vuokrattavaksi myös muille tarvitsijoille. Kilpailutoimintaan kuuluivat maastajuoksukilpailut toukokuussa Urheilutalon maastossa. Osallistuttiin aluekilpailuihin ja järjestettiin piirikunnallisia yleisurheilukilpailuja luokkatulosten saavuttamiseksi. Vuosittainen pitjäottelu Kiikalaa vastaan pidettiin Suomusjärvellä. Muurlan Vihuri otti myös yhteyttä seuraottelun järjestämiseksi Muurlassa.

Toimintansa tukemiseksi Sisu järjesti Urheilutalolla edelleen tansseja. **Vuonna 1964** aloitettiin taas myös tukkipuiden kerääminen lahjoituksina. Tukit kaadettiin ja kuljetettiin talkoovoimin, eikä isäntien tarvinnut tehdä muuta kuin osoittaa paikka mistä puut sai ottaa. Vastineeksi lahjoituksesta lahjoittajan perhe kuittasi seuran jäsenmaksun suoritetuksi. Ensimmäisen kerran keräyksen historiassa tulokseksi saatiin yli 200 runkoa.

Sisu osallistui vuonna 1964 Turun maakunnallisiin viestihiihtokilpailuihin ja seuraotteluita käytiin edelleen mm. Muurlan Vihurin kanssa.

Vuonna 1965 seura järjesti neljät hiihdot mm. Kiskon Kiskoajat - Sisu -seuraottelun, hiihdon tyttöjen ja poikien alueelliset mestaruuskilpailut Laperlassa sekä anomansa kansalliset suunnistuskilpailut. Suurkisoihin otettiin osaa 15 pojan ja 10 miehen voimin. Sisu nousi suunnistuksessa ja hiihdossa luokiteltujen urheiluseurojen joukossa toiseen luokkaan.

Vuoden 1966 piirikunnalliset suunnistuskilpailut pidettiin iltakilpailuina myös Suomusjärvellä. Lisäksi seura osallistui taas myös suurkisoihin joukkueella, jossa oli 18 poikaa ja 22 tyttöä. Luonnollisena seurauksena hyvistä harjoitusmaastoista oli, että Sisun vahva laji 1960-luvulla oli suunnistuksen lisäksi myös hiihto, jossa Sisu voitti 6.3.1966 Turun Sanomien nuorisoviestin eli ns. Valpperin viestin.

Sisun joukkueessa hiihtivät Tarja Järvinen, Kari Suominen, Leena Kiviranta, Mauri Sinnelä, Anneli Salomaa, Seppo Lehtonen, Leena Liukku ja Touko Oksanen. Voitelumestareina ja huoltajina toimivat Veikko Heikkilä ja Olavi Salomaa.

Sisu oli myös Perttelissä pidettyjen Salon seudun tyttö- ja poikaolympialaisten paras seura. Naantalin pm-maastajuoksu- ja kilpailuissa Reino ja Mauri Sinnelä ottivat kaksoisvoiton B-poikien kilpailussa. Viestisuunnistuksen pm-kilpailuissa Mauri Sinnelä, Antti Nuuros ja Reino Sinnelä saivat myös kultaa sarjassa pojat 16v.

Seuraavana vuonna Salon seudun nuorten "hiihto-olympialaisissa" Perttelissä Suomusjärven Sisun hiihtäjät osoittivat olevansa valttia, voittamalla viestin joukkueella Antti Nuuros, Veikko Laine, Mauri Sinnelä ja Seppo Lehtonen. Lisäksi henkilökohtaiset voitot korjasivat Antti Nuuros, Mauri Sinnelä ja Seppo Lehtonen.

Vuonna 1968 seura voitti nuorten viestihiihdon piirimestaruuden. Parhaita hiihtäjiä lähetettiin koulutus- ja valmennusleireille, sillä oman valmentajan palkkaamiseen ei ollut mahdollisuuksia.

Myös yleisurheilua pyrittiin kehittämään, mutta vaillinainen urheilukenttä ja ohjaajan puuttuminen aiheuttivat paikallaan polkemista.

Vuonna 1968 seura sai myös oman viirin sekä uuden verryttelypuvun. Vuosi oli toiminnan suhteen muutenkin vilkas, sillä Sisu järjesti kaikkiaan 29 kilpailua vuoden aikana, mukana yhdet kansalliset ja pm-kilpailut, viidet piirikunnalliset, yksi seuraottelu ja 21 jäsentenvälistä kilpailua. Suunnistuksessa Sisu oli Salon Seudun paras seura sekä sijoitusten että luokiteltujen suunnistajien määrän mukaan.

Risto Nuuros voitti M18-sarjan suunnistuksen Suomen mestaruuden ja seurassa päätettiin lahjoittaa hänelle palkinnoksi verryttelypuku.

14.10.1968 Sisu lähetti Suomusjärven kunnanhallitukselle kirjeen, jossa oli mukana ehdotus vuokrasopimuksen tekemisestä ns. Mannerin tonttialueesta, joka tulisi palvelemaan lähinnä hiihto- ja suunnistustoimintaa. Kirjeen olivat allekirjoittaneet puheenjohtaja Matti Villman, sihteeri Raimo Asukas, suunnistusjaoston puheenjohtaja Heikki Liukku ja hiihtojaoston puheenjohtaja Seppo Willgrén. Suomusjärven kunta oli seuran toimintaan tyytyväinen ja niinpä kunnanhallitus päätti yksimielisesti suostua vuokraamaan alueen. Majan ympäristössä voitaisiin pitää harjoituksia ja kilpailuja. Suomusjärven kunnan kanssa tehtiin majasta viiden vuoden vuokrasopimus 12.2.1969. Uusi vuokrasopimus kymmeneksi vuodeksi tehtiin jo 8.10.1969.

Paitsi tukkien keruulla Sisulle hankittiin edelleen varoja myös kesäjuhlilla ja arpajaisilla, sillä tarkoituksena oli ns. Mannerin tuvan kunnostaminen hiihto- ja virkistysmajaksi. Talkootoinä korjattuna mökki, joka käsitti tuvan ja saunan, valmistuikin vuonna 1969, ja silloin seura sai käyttöönsä ensimmäisen oman urheilumajan.

Kesäjuhlat olivat olleet yleisömenestys, sillä päiväjuhlaan myytiin yli 500 pääsylippua. Yleisö sai seurata Professori Hajamielen toilailua ja osallistua erilaisiin kenttöpeleihin kengurupallohyppeystä ammuntaan.

Ensimmäisen kerran Suomusjärvi isännöi mittavia hiihtokilpailuja Laperlan koululla 25-26.1.1969, kun kilpailtiin SVUL:n Varsinais-Suomen piirin hiihtomestaruudesta. Piirimestaruuskisojen raskaat ja vaativat tehtävät oli nyt ensimmäistä kertaa uskottu Sisulle.

Kilpailuja varten suunniteltiin uusi kymmenen kilometrin latu, joka kulki Laperlan koululta Ojamäenkalliolle, alueen korkeimmalle mäelle. Lumen tultua latupohjat tiivistettiin suksilla poikittain tamppamalla usean hiihtäjän kulkiessa peräkkäin. Ennen kilpailuja tullut suojasää ja sen jälkeinen kova pakkanen jäädyttivät ladut kuitenkin liian koviksi ja tämän vuoksi jouduttiin latupohjat pehmittämään puutarhajyrsimellä. Ladut saatiinkin erinomaiseen kuntoon vaikka työ oli hirvittävä. Kilpailut onnistuivat hyvin huolimatta kovasta pakkasesta.

Kaksipäiväisiin kilpailuihin osallistui 290 kilpailijaa 34 eri seurasta. 17-18 vuotiaiden poikien sarjassa Sisu tuli toiseksi joukkueella Mauri Sinnelä, Teuvo Hautamäki ja Reino Sinnelä.

Hiihdon valta-asemaa kunnassa kuvasi sekin, että samana vuonna Sisu voitti myös ikämiesten hiihtosuunnistusviestin sekä tyttöjen ja poikien viesti-hiihdot, jotka se voitti myös vuosina 1968 ja 1970.

Valtakunnallisissa viestisuunnistuskilpailuissa Sisu sai hopeaa ja menestyi hyvin myös nuorten maastajuoksukilpailuissa.

Ajanottajana erilaisissa urheilukilpailuissa toiminut Reino Linden oli aikansa tietokone, sillä hän pystyi ilman kelloakin ilmoittamaan kilpailijoiden ajat muutaman sekunnin tarkkuudella ja muiden ajanottajien tehtäväksi jäikin usein vain aikojen varmistus sekuntikellosta.

Suunnistuksessa oli 60-luvulla alettu valmistaa suunnistuksen erikoiskarttoja, jotka olivat yleisiä maastokarttoja tarkempia. Tässä työssä keskeisenä henkilönä oli maanmittaushallituksessa työskennellyt Osmo Niemelä. Hänen hankittuaan kesäasunnon Suomusjärveltä suuntautui suunnistuskarttojen valmistusinto myös tänne ja yhdistämällä se Sisun suunnistustoimintaan ja kilpailujenjärjestämiskykyyn saatiin Suomusjärvellä järjestettyä useita mittavia suunnistuskilpailuja.

Näin syntynyt Suomi-Ruotsi suunnistusmaaottelu 5.8.1969 Kirkonkylässä sai lähes yksinomaan mairittelevia lausuntoja sekä ratojen että kartan osalta ja osaksi siitä johtuen Sisun rutinoituneelle järjestelykoneistolle uskottiinkin heti maaottelun jälkeen katsastuskilpailujen järjestäminen Pohjoismaiden suunnistusmestaruuskilpailuja varten.

Sisu edusti myös suunnistuksessa Salon seudun kärkeä. Kun Risto Nuuros vuonna 1969 voitti suunnistuksen Suomen mestaruuden sarjassa M20, lahjoitti kotiseura hänelle rannekellon. Risto Nuuros edusti myös ensimmäistä kertaa Suomea Pohjoismaisissa suunnistusmestaruuskilpailuissa Paraisilla sijoittuen nuorten sarjassa henkilökohtaisessa

kilpailussa neljänneksi ja viestissä hopealle. Martti Mäkiriinne sijoittui pronssille H35 sarjan SM-kilpailuissa.

Seuran parhaina urheilijoina palkittiin samana vuonna suunnistuksessa Risto Nuuros, hiihdossa Mauri Sinnelä ja yleisurheilussa Reino Sinnelä.

1970-luvun tapahtumia

Vuonna 1970 Sisu järjesti mm. Varsinais-Suomen rastiviikon osakilpailun Lahnajärvellä sekä nuorten SM-kisat Kitulassa Nahvojärveä ympäröivässä maastossa. Ensimmäistä kertaa suunnistajat osallistuivat myös 10-osuukseeseen Tiomila-viestiin Ruotsissa. Risto Nuuros voitti Suomen mestaruuden Askolassa sarjassa M20 ja osallistui nuorten Pohjoismaisiin mestaruuskilpailuihin Ruotsin Sandvikenissa, jossa hän juoksi Suomen voittoisan viestijoukkueen ankkurina.

Seuran saunarakennus oli todettu liian pieneksi ja tehtiin päätös sen laajentamisesta ja myös ulkomaalauksesta kesäkuun aikana.

Vuonna 1971 seura järjesti mm. nuorten Suomi- Ruotsi -suunnistusmaaottelun Arpalahdessa.

Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen katsastukset Koorlassa saivat erittäin hyvät arvostelut maamme huippusuunnistajien taholta. Kevättalvella järjestettiin piirikunnalliset hiihdot, joissa ratkaistiin myös piirimestaruus 50 km:llä.

Nuorten yhteislenkkien vetäminen aloitettiin Heikki Liukun ja Mauri Sinnelän johdolla. Joutsenon SM-viestien toisen sijan H20-sarjassa saavutti Sisun joukkue Mauri Sinnelä, Reino Sinnelä ja Antti Nuuros.

Saunan korjaus jatkui peltikattotalkoilla ja puuvajan rakentamisella lokakuussa.

Vuonna 1972 heinäkuussa Suomen ja Neuvostoliiton välisen sotilasottelun päätapahtuma henkilökohtainen suunnistuskilpailu pidettiin myös Suomusjärvellä.

Risto Nuuros osallistui suunnistuksen MM-kisoihin Tšekkoslovakian Stare Plavyssä ollen parhaana suomalaisena sijalla 7. Jouko Iso-Markku voitti SM-pronssia yösuunnistuksissa sarjassa M18.

Tuloja seura hankki perinteisten toimintojen lisäksi myös metsänistutustalkoilla, sillä tanssien järjestäminen alkoi olla lähes kannattamatonta, kun yleisö alkoi käydä enemmän ravintoloissa ja suurissa tanssipaikoissa.

Vuonna 1973 Sisun täyttäessä 25 vuotta suunnistus oli edelleen seuran vahvin laji. Tavoitteina olivat maaottelupaikat ja menestyminen Smkilpailuissa ja suurissa viesteissä.

Sisu järjesti Varsinais-Suomen viestisuunnistusmestaruuskilpailut 26. toukokuuta Arpalahdessa. Kilpailut saivat Varsinais-Suomen suunnistusjaoston syyspalaverissa kunniamaininnan, joka osoitti, että Suomusjärvellä osattiin järjestää hienoja kilpailuja.

Angelniemen Ankkureiden, Halikon Hakoniskojen, Perttelin Peikkojen, Salon Viestin ja Suomusjärven Sisun yhdessä järjestämät kaksipäiväiset Salorastit Perttelin Juvankoskella 11-12.8.1973 keräsivät 2550 kilpailijaa. Sisusta oli kilpailuissa mukana yhteensä 94 toimitsijaa mm. kolmessa maalissa, pääratamestareina, liikenne- ja majoituspäällikköinä, lehdistösihteerinä ym. tehtävissä.

Salorastien yhteydessä järjestettiin myös maaottelu Suomi-Ruotsi-Norja. Kilpailuissa tulokset saatiin ensimmäistä kertaa tietokoneen avulla.

Viestijoukkueen paras suunnistussaavutus oli Lakeuden viestin voitto joukkueella Matti Mäkirinne, Martti Mäkirinne, Jouko Iso-Markku, Risto Nuuros ja Antti Nuuros. Lisäksi Risto Nuuros voitti SM-kultaa sarjassa H21, sekä viestikultaa Pohjoismaiden mestaruuskilpailuissa Norjan Bergenissä. Antti Nuuros oli hopealla SM-kilpailuissa sarjassa H20. Elise Lehtinen voitti piirimestaruuden hiihdossa ja Antti Nuuros piirin maastajuoksumestaruuskilpailuissa.

Muusta toiminnasta voidaan mainita juhannusaatto MTK:n Kettulan tilalla. Sisun tanhuajat olivat esiintymässä Onerva Villmanin johdolla Senegalin presidentille Leopold Senghorille, Tasavallan Presidentti Urho Kekkosalta ja ulkoministeri Ahti Karjalaiselle.

Sisun historian siihen mennessä toimintarikkain ja saavutuksiltaan paras vuosi sai Mauri Sinnelän lausumaan: "Suomi on paras pohjoismaissa, Varsinais-Suomi paras Suomessa, Salon alue paras Varsinais-Suomessa, Suomusjärvi paras Salon alueella - olemme suunnistuksessa huipulla".

31.1.1974 luovutettiin seuran viiri sen suunnittelijalle Einari Liukulle.

Vuonna 1974 Sisu isännöi piirikunnallisia hiihtokilpailuja, Hopeasompahiihtojen aluekilpailuja sekä useita suunnistuskilpailuja mm. Suomi-Ruotsi suunnistusmaaottelua ja nuorten SM-kilpailuja. Jukolan viestissä Puumalan Pistohiekalla Sisu saavutti toistaiseksi kaikkien aikojen parhaan saavutuksensa ollen 8. Joukkueessa juoksivat Martti Mäkirinne, Matti Mäkirinne, Juha Iso-Markku, Jouko Iso-Markku, Reino Sinnelä, Antti Nuuros ja Risto Nuuros. Suunnistajien kesäohjelmaan kuului myös Enäjärven rantojen ja rantamökkien kartoitusta.

MM-suunnistuksissa Tanskan Viborgissa Risto Nuuros oli parhaana suomalaisena 4. ja hän oli mukana myös viestijoukkueessa, joka sai hopeaa.

Ensimmäinen Akateeminen MM Ruotsin Kristianstadissa sujui myös hyvin, tuloksena oli pronssia henkilökohtaisesta kilpailusta ja kultaa viestistä.

Vuonna 1974 Risto Nuuros valittiin paitsi Varsinais-Suomen parhaaksi urheilijaksi myös Suomen parhaaksi suunnistajaksi.

Vuonna 1975 Sisun toiminta pyöri edelleen hiihdon, yleisurheilun ja suunnistuksen parissa. Mausteena oli palloiluiltoja järjestettynä yhdessä naisvoimistelijoiden kanssa. Lähes lumeton talvi vaikeutti hiihtoa, mutta kartantäydennystyö sujui ja kevääksi saatiin uusi erikoiskartta Anerion koulun maastosta.

Toukokuussa aloitettiin nuorten suunnistajien koulutus. Suosio oli melkoinen, sillä yli kaksikymmentä uutta suunnistajanalkua lähti mukaan ja näistä osa sijoittui jo kesällä kansallisten kilpailujen kärkipäähän.

Kankaanpään Jukolan viestin sijoitus 22 oli varsin tyydyttävä. Liisa Nuuros oli Venlojen juoksussa 21. SM-viestissä Sisun miehet olivat sijalla 9. MM-esikisoissa Englannissa Risto Nuuros oli 3., PM-kisoissa Tanskassa hänen sijoituksensa oli H21-sarjassa myös 3.

Syksyllä aloitetun kartantäydennystyön tavoitteena oli kolmen uuden kartan saaminen lähinnä nuorten koulutukseen. Rantojen kartoitusta jatkettiin edelleen.

Seuralle hankittiin uusi verryttelypuku sekä joukkuepusero ja Sisu sai tällöin uudet keltavihreät värit.

Vuonna 1976 Sisussa tehtiin merkittävä päätös rakennuttaa ahtaan Mannerin mökin tilalle suurempi maja. Kunnalta vuokrattiin ns. Sairaalan tontti. Lokakuussa 1976 aloitettuja majatalkoita jatkettiin viikonloppuisin tavoitteena saada maja valmiiksi Sisun 30-vuotisjuhliin mennessä.

Vuonna 1976 yleisurheilu samoin kuin hiihtokin pyörivät lähinnä nuorten ympärillä, osallistuttiin seuraotteluihin, keväällä pidettiin maastajuoksukilpailuja ja kesällä sarjakilpailuja. Hiihtokilpailujen parhaina saavutuksina voidaan pitää T18-sarjan pronssia 3x3 km viestissä ja Hannele Pohjolan T14-sarjan pronssia piirimestaruuskilpailuissa. Reijo Ylenius saavutti pm-pronssia A-poikien pituudessa.

Sisu järjesti talvella latusuunnistuksen pm-kilpailut. Kesällä oli vuorossa Suomi - Englanti-Unkari - Sveitsi -suunnistusmaaottelu ja syksyllä vielä kansalliset suunnistuskilpailut.

Hiihtosuunnistuksen piirimestaruuskilpailuista saatiin kolme mestaruutta Risto Nuuros M, Martti Mäkirinne M35 ja Niilo Manninen M56-sarjoissa.

Jukolan viestissä Tenholassa Sisun suunnistajat saavuttivat tähän mennessä toiseksi parhaan sijoituksensa 10., joukkueeseen kuuluivat Juha Iso-Markku, Jouko Iso-Markku, Antti Nuuros, Matti Mäkirinne, Martti Mäkirinne, Reino Sinnelä ja Risto Nuuros. Kakkosjoukkuekin oli sijalla 140.

MM-kilpailuissa Skotlannin Aviemoressa Risto Nuuros oli paras suomalainen sijalla 4.

Monimuotoisen toiminnan ylläpitäminen vaati yhä enemmän varoja. Sisussa oli 1970-luvun lopussa viisi jaostoa: hiihto-, kuntourheilu-, nais-, suunnistus- ja yleisurheilu-jaostot sekä huvitoimikunta. Seura hankki edelleen tuloja kesäjuhlista ja arpajaisista, puurojuhlista, tansseista ja muun muassa tienvarsien puhdistamisesta. Lisäksi järjestettiin kilpailuja, mm. MM-katsastuksia suunnistuksessa.

Salon seudulla oli juniorityö suunnistuksessa laiminlyöty melko pahoin, vaikka menestystä oli tullutkin. Sisussa oli kuitenkin järjestelmällinen ohjaus- ja harjoittelutoiminta aloitettu jo keväällä 1975. Nuoria suunnistajia saatiin mukana riittävästi ja heidän osallistumisensa oli erittäin aktiivista.

Vuonna 1976 kunnan urheiluohjaajaksi valittiin Pekka Annala. Hänen myötänsä kunnan urheilutoiminta piristyi huomattavasti ja tämä heijastui myös Sisun toiminnassa.

28.4.1977 saatiin rakennuslupa uutta saunaa ja toimintakeskusta varten ja loppuvuosi sujuikin sitä rakennettaessa. Kerättiin tukkeja, hankittiin rakennustarvikkeita ja marraskuussa oltiin jo niin pitkällä, että vesikatko oli päällä ja päästiin aloittelemaan sisätöitä. **29.4.1977** tehtiin

kiinteistöstä uusi vuokrasopimus, jonka nojalla Sisu sai purkaa vanhat rakennukset ja rakentaa alueelle uudet toimintaan tarvittavat rakennukset. Vuokra-aika on 30 vuotta ja vuosivuokra 15 mk.

Kilpailutoiminnan saralla seura oli taas järjestämässä kilpailuja mm. piirikunnalliset hiihdot, pm-hiihtosuunnistusviestin, ikäkausiseuraottelut, kolmet piirikunnalliset suunnistuskilpailut ja lisäksi eri lajien seurakilpailuja.

Sisulaisten saavutuksia vuoden varrelta: Risto Nuuroksen pitkien matkojen SM-kulta, PM-kisojen 5., pm-kisojen pitkän matkan 1., pm-kisojen päiväkilpailun 1. ja yökilpailun 4., latusuunnistusten 3. ja hiihtosuunnistuksessa 3., lisäksi Norjassa Solo-suunnistuksen 1. sija. Martti Mäkirinne ja Niilo Manninen voittivat sarjojensa piirimestaruudet suunnistuksessa.

1978 järjestettiin Sisun 30-vuotisjuhlasuunnistukset Hintsalassa. Sisumaja valmistui ja Sisun 30-vuotisjuhlat ja Sisumajan vihkiäiset pidettiin 11.8.1978. Suksienvoiteluvajan rakennuslupa saatiin 23.11.1978. Rakennuksen piirsi Aarne Tuominen.

Risto Nuuros saavutti uransa parhaan MM-sijoituksen ollen hopealla henkilökohtaisessa kilpailussa ja pronssilla viestissä Norjan Kongsbergissa.

Heikki Liukun puhe talkooväelle saunan valmistuttua

Hyvät rakentajat !

Tämän tilaisuuden olen tahtonut järjestää varsinaisille tämän talon rakentajille, koska varsinaiset rakentajat tavallisesti unohdetaan ensimmäiseksi. Siksi halusinkin teidät tänne saunomaan ja tarinoimaan ja tietysti kuvanottoa varten, että jäisi jokin pysyvä muisto tästä joukosta. Teistä suurin osa on tehnyt tämän talon hyväksi lukemattomia talkootunteja.

Oli työ mikä hyvänsä, lapiotyöstä maalaukseen ja siltä väliltä, aina on tästä joukosta joku ollut sitä tekemässä. Eikä ole laskettu kuinka monen markan edestä on tämän talon hyväksi tehty, kuten eräillä on tapana. Samoin siihen asiaan, ettei ole tiedetty ja ei osata tehdä tämmöistä työtä, sanon, että aina voi jotain tehdä jos talkoohenkeä riittää. Eihän tällekin joukolle tarvinnut Matin sanoa kuin, jokos taas aloitetaan, niin taas rupesivat hommat pyörimään.

Tuntui joskus talkooilman jälkeen, kun istuttiin entisessä mökissä teetä juomassa, että tuleeko tästä koskaan valmista tällä sakilla. Mutta nyt tämä on jotakuinkin valmis ja vihkiäisjuhlatkin on vietetty.

Menen vielä mies kerrallaan tämän joukon läpi ja aloitan Aarnesta. Sanon, että tässä rakennuksessa on yhtä paljon Tuomisen käsialaa kuin piirtäjänkin ja hänhän on oksentanutkin ensimmäiseksi tämän rakennuksen tähden - ei viinasta – vaan kärystä, kun hioi tätä lattiaa.

Muurari-Matille saamme olla kiitollisia kaikista näistä muurauksista ja hyvistä vitseistä, joita hän kahvitauoilla kertoi. Parasta niistä en voi olla lainaamatta ja se sopisi meihin jokaiseen

rakentajaan. Kun illalla myöhään kömmimme vaimon viereen sänkyyn, jossa hän valmiina olollaan koittaa olla talkoissa mukana, niin pitää sanoa kuten entinen mieskin, että "annas kun mää vonkaan ensiks".

Puutavaran hommaamisesta Taunolla oli suurin työ jo rakennustoimikunnan puheenjohtajana ja ensin alkuun piirustuksista myös. Hän valittelikin, ettei ole enää puhtia kuten ennen, mutta Hiikkahan sen parhaiten tietää.

Ne kilometrit ja puhelinsoitot, jotka Matti on tämän talon hyväksi tehnyt sekä tarvikkeet hommannut, on semmoinen suoritus, johon meistä ei kukaan vapaaehtoisesti rupeaisi. On kahvit keittänyt ja sapuskat hommannut. Vaikkei hän mitään ymmärräkään, niin aina on hänen mielipidettään kysytty joka asiassa. Onulle pieneksi vihjeeksi, että pidä silmällä mistä suunnasta se aamulla tupaan ilmestyy, että tuleeko ulkoa vai vintiltä.

Risto on ollut uskollisimpia talkoolaisia, vaikkei ihan lopuksi omilta kiireiltään enää kerinnytkään. Hänen työtään onkin melkein kaikki tämän talon saumaukset. Oikea rakomies, vaikkei siltä ainakaan omassa perheessä näytäkään.

Isoa Erkkiä saadaan kiittää tämän talon työn laadusta. Oli mukava sivusta kuunnella, kun hän opasti niitä talkoolaisia, jotka paremmin kunnostautuivat syömisessä, naisten saunan teon aikana. Paras sentään oli se, kun talosta ei löytynyt tärpähtiä, niin Erkki otti niin kutsutun mustan pullon, jolla aineella vanha pata puhdistettiin maalauskuuntoon ja tietysti myös meidän kurkutkin. Oikeeta ainetta tuntui olevan, eikä se tähänkään loppunut, vaikka olikin monta kuukautta tuhkaluukussa ollut.

Osmo on oikein joka paikan höylä, oikea nöyrä ja tunnollinen talkoomies. Pitäisi äkkiä löytää pitäjästä tyttö, että jatkuvuus olisi turvattu.

Työmaa tuntui kovin hiljaiselta ilman Marttia. Häneltä ei tainnut kukaan kiitosta saada. Oikein sitä jokainen vartoi, että mitä Määttänen sanoo, kun tulee paikalle. Seijalle pienenä vihjeenä - oikein sopiva makuuhuoneen verhojen asentaja - ikkunaan, mitä ei koskaan aukaista.

Kovan pulinan saattamana saapui Erkki hiukan myöhästyneenä paikalle, mutta hänhän onkin puoliksi poikamies. Mutta kun hän keitti kahvit ja kertoi uutiset niin pulinakin loppui. Kyllä näin on, kyllä Erkki tietää.

Työtahti oli kovaa talkoissa. Kattotuolitkin nousi ylös oikein vauhdilla, kun Martti etupäässä, Iso-Erkki keskellä ja Mannis-Nipa toisessa päässä, joskus varpaat maata hipoen sanoo: "Eipähän tarvinnut hellittää kumminkaan".

Ja lopuksi urheiluhulluna haluan kiittää teitä kaikkia tästä rakennuksesta. Ette uskokaan, minkä työn olette tehneet Suomensjärven urheilun hyväksi. Ehkä ei niinkään kilpailumielessä, mutta ainakin seurahengen luomisessa.

Otettakoon malja tämän talon onneksi. Kiitos!

Heikki Liukku

1979 oli taas talkoovuosi edellisten vuosien malliin. Talkoiden aiheina olivat tienvarsien siivoaminen ja raivaaminen Syvälammen ja Kettulan välillä, lumikeppien tekoa ja myös Sisumajan saunan lämmitys kesän aikana.

Suunnistuksessa panostettiin erityisesti nuorisotoimintaan ja saatiin mukaan lähes 20 harrastajaa.

Suunnitelmissa ollut seuraottelu Perttelin Peikkoja vastaan kuitenkin kuivui kokoon kun Peikot eivät uskaltaneetkaan kilpailupaikalle. Kilpailu-kalenterissa oli kansallisia kilpailuja, pm-viestit ja henkilökohtainen kilpailu, Salon alueen viestit ja henkilökohtaiset kilpailut. Kuljetusongelmat kuitenkin haittasivat varsinkin nuorten kilpailuihin osallistumista.

Jukolan viestissä menestys oli hyvä ykkösjoukkueen ollessa sijalla 18. Kakkosjoukkue oli sijalla 270. Venlojen sijoitus oli tällä kertaa 130. Risto Nuuros osallistui Tampereen MM-suunnistuksiin ja oli 7. henkilökohtaisessa kilpailussa ja hopealla viestissä. Tämän jälkeen erilaiset jalkavaivat alkoivat kuitenkin haitata huipputasolle panostamista ja Risto siirtyi useita vuosia kestäneelle jäähyttelyjaksolle.

Pm-hiihtosuunnistusviestissä saatiin M-sarjassa kultaa ja kevään pm-viestisuunnistuksessa miesten sijoitus oli 3.

Koulutustoiminnasta voidaan mainita ratamestarikurssi ja mm. Antti ja Risto Nuuroksen valmentajana toimineen, vihtiläisen Jukka Kalliokosken vetämä urheiluhierontakurssi, johon paneutui erityisesti Martti Määttänen.

Matti Villman ja Ahti Jauhiainen osallistuivat osaltaan kilpailunjohtajakoulutukseen.

Kesän takaiskuihin kuului mehiläisten pesiminen aiotulla lentopallokentällä paloaseman vieressä ja sen vuoksi lentopalloharjoitukset jätettiin väliin.

1980-luvun tapahtumia

Vuosi 1980 oli tasaisen puurtamisen aikaa. Kirkonkylässä järjestettiin pm-yösuunnistukset.

Hölkäinnostus oli samoihin aikoihin levinnyt eri puolille Suomea ja sen mukana syntyi hölkkätapahtumia, jotka useasti nimettiin jonkun nimikköhölkäksi. Suomusjärven Sisun panos näihin oli Riston hölkkän syntyminen.

Sisumaja ympäristöineen tarjosi erinomaisen kodikkaat puitteet hölkälle ja hölkkän suosio on pysynytkin tasaisena jo lähes kahdenkymmenen vuoden ajan. Ensimmäinen Riston hölkkä juostiin 2.11.1980.

Suurten tanssipaikkojen rakentaminen 1970-luvulla oli merkinnyt tuhoisaa iskuja monen pienen, siihen asti menestyneen seuratalon taloudelle. Suomusjärven Urheilutalo Oy:n edelliset 10 vuotta olivat myös olleet tappiollisia. Öljynhinnan nousu ja talon huono kunto kypsyttivät ajatuksen talon myynnistä joko kunnalle tai pienteollisuustiloiksi.

1981 Sisu lahjoitti Suomusjärven Urheilutalon osakkeensa kunnalle edellyttäen, että muut osakasseurat tekevät samoin. Kunta hankkikin urheilutalon omistukseensa ja otti vastataksien talon kunnostuksesta lunastamalla Urheilutalo Oy:n osakkeet nimellisarvostaan.

Kun Kitulan urheilukenttä 1981 ja Urheilutalo muutamaa vuotta myöhemmin v. 1985 peruskorjattiin, urheilun harrastuspaikkojen taso kunnassa koheni tuntuvasti. Urheilukentän alue salaajitettiin ja juoksuradat päällystettiin tiiliskivi-murskalla.

Susanna Pihlaja saavutti ikäkausi-maasto-juoksujen piirimestaruuskilpailuissa 1. tilan sarjassa T12 ja Juha Anttila oli 2. sarjassa P14.

27.1.1983 vietettiin Sisun 35-vuotisjuhlia oman väen kesken MTK:n Kettulan tilalla.

Nuorisotoimen kehittämisessä aloitettiin Sisukkaasti Sisu-liikuntapiiri, joka tarkoitti kunto- ja lajiharjoittelun toteuttamista. Hankittiin myös seuran yleisurheilijoille ja suunnistajille yhtenäinen urheiluasu.

Koulutus- ja valmennusjaosto kehitti seuran nuoria varten sarjakilpailun ns. "Sisusarjan", jonka tavoitteena oli kannustaa nuoria kokeilemaan kykyjään seuran puitteissa eri lajeissa. Sarjan lajeina olivat hiihto, maastajuoksu, yleisurheilussa 100 m, pituus ja kuula sekä suunnistus. Sisusarjan palkinnot jaettiin kilpailuista saatujen yhteistulosten mukaan.

1983 vähälumisen talven vuoksi hiihtokilpailuja pidettiin vain kolmet. Järjestettyyn suksienvoitelukurssiin osallistui 30 henkilöä. Urheilutalon peruskorjaus ja muutostyöt toteutettiin. Hiihtojaoston toimesta hiihtäjät hankkivat itselleen hiihtohaalarin Sisun väreissä.

10.3.1984 järjestettiin Urheilutalolla illanvietto, jonka tuotolla oli tarkoitus rahoittaa seuralipusta aiheutuvia kustannuksia. Naisjaoston toimeksi annettu hanke toteutui ja lippu saatiinkin hankittua.

Lippu vihittiin SVUL:n Varsinais-Suomen piirin nuorisoleirin päätöspäivänä 10.6.1984. Kenttäjuhlassa seurojen liput muodostivat lippulinnan ja uudet liput vihki arkkipiispa John Wikström.

Suomusjärven kunnanhallitus päätti aloittaa neuvottelut maanomistajien kanssa Syvälammen ja Sisumajan välisen 7,5 km hiihtoladun maapohjan saamiseksi seuran pysyvään käyttöön. Sisulle hankittiin oma seuralippu. Hiihtäjät hankkivat seuran väreihin tehdyn hiihtohaalarin. Hankintoihin kuuluivat myös sykemittari Sisun urheilijoiden käyttöön ja virkistykseksi Sisumajalle stereot.

Suunnistuksessa kuntorastitapahtumat olivat saaneet suurta suosiota eri puolilla Suomea. Suomusjärvellä ja ympäristökunnissa lähdettiin mukaan aloittamalla V-S Itäkuntien kuntorastien järjestäminen. Sisu järjesti yhteensä 12 kuntorastitapahtumaa, joissa oli osallistujia n. 600. Tapahtuman taustatukijana oli myös paikallislehti, joka mm. julkaisi täydelliset tulokset viikoittain.

Puheenjohtajaksi valittiin Alpo Heinonen, sillä seuraa 22 vuotta luotsannut Matti Villman halusi luopua tehtävästä.

1985 yhdessä Murron kanssa laadittiin Suomusjärven kunnalle kirjelmä pururadan saamiseksi Kitulaan. Toukokuussa järjestettiin suunnistuksen katsastuskilpailut Kurkelassa. Osanottajia oli yli 1650 ja toimitsijoitakin saatiin liikkeelle 130. Ensimmäistä kertaa näitä kilpailuja varten painettiin myös oma ohjelmalehtinen.

Vaikka Suomusjärvi tunnettiin nimenomaan suunnistus- ja hiihtokuntana, Sisun lajivalikoima

laajeni ja seuraan perustettiin palloilujaosto. Lentopallon pelaaminen alkoi 5- sarjassa ja pelaamassa olivat Heikki Väkiparta, Ilkka Leppähaara, Veikko Nuuros, Jari Toivonen, Juha Lehtonen, Veli-Pekka Määttänen, Juhani Manninen, Tero Määttänen ja Unto Poutanen. Fazer konditoria lahjoitti miehille pelipaidat.

1985 perustettiin Martti ja Seija Määttäsen stipendirahasto nuorten lahjakkaiden urheilijoiden tukemiseksi.

1986 Sisumajan ja Syvälammen välille aikaansaatu latu oli ahkerassa käytössä ja kesällä latupohjaa vielä paranneltiin seuraavan talven koitoksia varten. Syvälammen ladulla järjestettiin pm-hiidot 1.2.1986 sarjoissa M 30 km ja N 5 km. Sisu järjesti 15.3.1986 miesten 50 km ja naisten 20 km:llä pm-kilpailut, sillä muualla lumen puutteen vuoksi kisat oli jouduttu peruuttamaan.

Mukana oltiin ensimmäistä kertaa myös Salon alueen laturetken järjestelyissä. Ensimmäinen Salon alueen laturetki 9.2.1986 hiihdettiin lentokelillä 12 asteen pakkasessa. Ilmoittautuneita oli n. 350, joista viitisenkymmentä lähti matkaan Suomusjärveltä Sinnelän verstaan luota, jossa oli myös Salosta lähteneiden kääntöpaikka.

Ensimmäisessä Nuorten Jukolassa Sisu oli mukana yhdellä joukkueella. Uutta sisulaisille oli myös osallistuminen Ruotsissa järjestettävään ikämiesten Tiomilaan.

Sisun puheenjohtajaksi valittiin Reino Sinnelä.

1987 kunnan kanssa yhdessä järjestettiin Hopeasompa- hiihtojen lohkokilpailut, Suomusjärven pankeille järjestettiin niiden Milli-, Kultapossu- ja Hippo-hiidot.

Yleisurheilussa pääpaino oli edelleen ikäkausipurheiluissa, mutta myös maastajuoksu- ja hölkkäkilpailujen naisten sarjoissa tuli menestystä. Seuran jäsenrekisteri saatiin vuoden kuluessa atk:lle.

1988 Sisu 40 v.

Seuran jäsenille lähetettiin tietoisku seuran toiminnasta jäsenmaksulapun mukana. Sisumajalla järjestettiin ns. "hupiviesti", jonka voitti Ryhmä- 66 eli Turun Sanomien viestin voittajajoukkue vuodelta 1966. Ryhmä-88 oli toinen ja johtokunta kolmas.

Yleisurheilussa naiset voittivat Salossa järjestetyn Hermannin viestin joukkueella Riitta Ynnilä, Tiina Rödlin ja Elise Lietzen.

1989 Nuori Suomi -ohjaajakurssin käynyt Pasi Nissilä alkoi vetää Timo Parttimaan kanssa ns. oravapolku-tiimiä, jossa harrastettiin leikkimielisesti urheilua ja tutustuttiin suunnistuksen metkuihin.

Suunnistusjaosto laati suunnistajilleen kolme tiedotuslehtistä, joihin oli kirjattu tuloksia ja tietoja tulevista tapahtumista. Jaosto järjesti yksitoista kuntorastitapahtumaa sekä leirejä eri seuroille ja kilpailuja myös useille firmoille.

43-kavlenissa eli ns. "Ikämiesten Tiomilassa" taisteltiin pitkään kärjen tuntumassa, mutta lopullinen sijoitus jäi sijaan 23. Ruotsissa järjestetyssä 25-mannassa sijoitus oli 101. 25-

manua suunnistusviesti edellyttää osallistujaseuralta kilpailijoita eri ikäryhmistä - nuorista veteraaneihin - ja mittaa näin hyvin seuran toiminnan laajuutta ja kasvattaa samalla myös seurahenkeä.

SM-yösuunnistuksessa Rauno Visa saavutti pronssia H45-sarjassa.

10. Riston hölkässä oli osanottajia 229.

1990-luvun tapahtumia

Toukokuun 19. pnä 1990 järjestettiin Suomusjärven ja Kiskon rajamailla suunnistuksen testikilpailut, joihin otti osaa 2586 pihkaniskaa. Kisat saivat varauksetonta kiitosta eri tiedotusvälineissä ja Suomen Suunnistusliittokin muisti kiitoskortillaisulaisia kisaemäntiä ja -isäntiä.

43-kavlenissa sijoitus oli 13. ja 25-mannassa 137. Pasi Nissilä oli 3. SM-kilpailuissa H16-sarjassa.

Talvi oli vähäluminen, mutta kahdet hiihtokisat sentään pystyttiin järjestämään Kitulan uudella kuntoradalla.

Lentopalloilussa järjestettiin harjoitusiltoja ja osallistuttiin edelleen 5-sarjaan.

26-27.7.1991 Kärkelän kartanon mailla suunnistettiin kaksipäiväiset Varsinais-Suomen Rastipäivät yli 1000 kilpailijan voimin. Pasi Nissilä voitti pitkien matkojen SM:n H18-sarjassa ja oli 3. normaalimatalla. Hän oli mukana maaotteluissa kaksi kertaa.

Sisu voitti ikämiesten ”Jukolan” eli Pihkaniskaviestin.

H45-sarjan SM-kilpailuissa suunnistusjoukkue Matti Mäkirinne, Jouko ja Rauno Visa sijoittui hopealle.

Niilo Manninen valittiin Suomusjärven vuoden 1991 Kunnan Kuntalaiseksi. Kolmen vuosikymmenen ajan hän oli tehnyt työtä suunnistuksen ja hiihdon puolesta aktiivisesti omaa kuntoa hoitaen ja toimimalla yleensä kuntoliikunnan ja fyysisen kulttuurin hyväksi. Palkinnon hän sai maaherra Pirkko Työläjärven ojentamana.

1992 Sisu oli 43-kavlenissa 40. Pihkaniskaviestissä 8. ja 25-mannassa 121. Pasi Nissilä oli 3. SM -suunnistuksen pitkällä matkalla H20-sarjassa.

1993 harjoittelu aloitettiin suosiota saaneilla vaelluksilla, joita järjestettiin eri puolilla pitäjää pidettyinä yhteislenkkeinä. Talvikaudella oli aloitettu myös testijuoksut, mutta ne eivät kovin paljon kiinnostusta herättäneet. Harjoittelua pyrittiin tehostamaan pitämällä luentoja harjoitteluun liittyvistä aiheista ja myös tiedotuslehtisen avulla.

Ikämiesten 43-kavlenissa sisulaisten sijoitus oli 27.

Seuran kunniapuheenjohtajaksi valittiin edesmenneen Armas Vainion jälkeen Matti Villman ja ensimmäisen kunniajäsenen arvon sai Heikki Liukku.

1994 yleisurheilun maastajuoksukilpailut pidettiin sarjakilpailuna.

Pitkästä aikaa pystyttiin taas pitämään myös hiihtokilpailuja.

43-kavlenissa oltiin tällä kertaa 13.

Yhteisenlenkit pidettiin Sisumajalla keskiviikkoisin ja saliharjoitukset olivat perjantaisin Urheilutalolla. Testijuoksuja oli kerran kuukaudessa ja juoksuharjoituksia tehtiin lisäksi Turussa Kupittaaan hallissa. Leirejä pidettiin Sisumajalla huhtikuussa ja joulukuussa.

1995 laadittiin jälleen koko seuran toiminnasta kertova tiedotuslehtinen, joka jaettiin kunnan kaikkiin talouksiin.

Sisumaja oli edelleen vilkkaassa käytössä ja vuokraustuloilla pystyttiin kattamaan ylläpitokulut lähes kokonaan. Rantaa ja laituria kunnostamalla ja keittiökalusteita ja tarvikkeita uusimalla majan viihtyisyyttä paranneltiin.

Seuralle teetettiin seuran väreihin sopivat pipo, sateenvarjo ja kilpailurinkka, jotka saatiin kaikki myytyä. Seuran kassaa pyrittiin kartuttamaan myös Sisu-shampoon myynnillä.

Toukokuussa järjestettiin 3-osainen maastajuoksun sarjakilpailu nuorille, osanottajia oli viitisentoista kilpailua kohden.

Nuoret voittivat seuraottelun Sisu vastaan Hongiston Tarmo.

Lentopalloilijat harjoittelivat torstaisin ja he osallistuivat kesällä myös Salo Volleyhin.

Sisun puheenjohtajaksi valittiin Risto Nuuros.

1996 yksilötasolla kilpailujen tulokset olivat edellisvuosien tasolla. Varsinais-Suomen mestaruusmitaleja saatiin 19 kpl, ja näistä parhaana sijoituksena Matti Yliluikin 1. sija pikamatkalla.

Ikämiesten 43-kavlenissa Sisulaisten sijoitus oli 32. 25-mannassa joukkue oli 80.

Terhi Sinnelä oli ampumajuoksussa 1. sarjassa D20.

Yhteisharjoitukset jäivät lähes yksinomaan perjantaisiin saliharjoituksiin ja keskiviikon yhteis-lenkkeihin. Testijuoksujakin järjestettiin, mutta osallistujamäärä jäi verrattain alhaiseksi. Suunnistajien taitoharjoituksia häyttasi runsasluminen kevät.

1997. Taloudellisesti vuosi onnistuttiin pitämään talousarvion puitteissa.

Suunnistuksessa miesten viestijoukkue vahvistui, mutta loukkaantumiset heikensivät menestystä.

Rauno Hakala saavutti SM-pronssia ampumasuunnistuksessa sarjassa H21 ja aluemes-taruusmitaleitakin saatiin 20 kappaletta.

Sisumajan ympäristöstä saatiin myös valmiiksi uusi kartta. Suunnistusliiton valtakunnallisessa kampanjassa myös Sisu luovutti suunnistuskarttoja Pelastuspalvelun käyttöön.

Muuten vuosi sujui perinteisten talkoiden ja kilpailujen muodoissa. Sisumajaa kunnostettiin remontoimalla molemmat saunat ja varkaiden jäljiltä jouduttiin vaihtamaan taas myös lukot.

Kesällä saatiin Sisulle myös oma kotisivu Internetiin.

Vuosi **1998** oli Sisun 50-vuotisjuhlavuosi. Normaalin toiminnan lisäksi juhlavuosi näkyi useassa eri muodossa. Jaostot järjestivät juhlavuoden kunniaksi monia tempauksia ja tapahtumia.

Sisun perustamispäivänä 27. tammikuuta hihdettiin seuran eri henkilöiden viemänä 50-osuuksinen lähes 100 kilometrin pituinen juhlaviesti. Osuudet vaihtelivat yhdestä kolmeen kilometriin. Samalla periaatteella juostiin keväällä myös juhlamaraton urheilukentällä.

Urheilukentän kunto on vuosi vuodelta kuitenkin heikentynyt eikä enää vastaa urheilijoiden tarpeita ja sen vuoksi tällä kertaa Sisun järjestettäväksi annettu Kiikala - Kisko - Perteli - Muurla - Suomensjärvi -kuntaottelu piti pitää Muurlan kentällä.

Juhlakilpailuina järjestettiin kaksipäiväiset Varsinais-Suomen rastipäivät 25-26.7. Kilpailuja varten valmistettiin kaksi uutta suunnistuskarttaa. Kilpailut onnistuivat erittäin hyvin ja huolimattasateisesta kesäsäästä peltoalueella sijainnut kilpailukeskus toimi hyvin. Kilpailijoitakin oli melko runsaasti, lauantaina oli suunnistajia 966 ja sunnuntaina 928.

Varsinainen 50-vuotisjuhla järjestettiin 31. tammikuuta Urheilutalolla. Noin kolmesataa seuran jäsentä ja vierasta juhli ja muisteli seuran tapahtumia vuosien varrella leppoisissa tunnelmissa.

Sisun vuoden parhaaksi urheilijaksi valittu Rauno Hakala saavutti jälleen pronssia ampumasuunnistuksen SM-kilpailuissa. Hän voitti lisäksi arvostetun useita kestävyyslajeja sisältävän Kalevan Kierroksen.

Suunnistuksen aluemestaruuskilpailuista sisulaiset keräsivät kaikkiaan 26 mitalia.

Edelleen 1998 sisäliikunnan puitteet paranivat merkittävästi kun kunnan uusi ala-asteen koulu ja sen liikuntasali valmistuivat ja saatiin syksyllä myös muiden käyttöön. Sisu käytti salia ahkerasti lentopallossa, salibandyssä, jumpassa ja nuorten liikuttamisessa.

Kesäjuhlat järjestettiin tällä kertaa Suomensjärven kesätapahtuman yhteydessä. Tapahtuma oli kunnan ja useiden järjestöjen ja seurojen yhteisesti järjestämä.

Marraskuussa järjestettiin 19. Ristonhölkkä. Osanottajia siinä oli lähes 200, joten hölkkä piti edelleen asemansa alueen ykköshölkänä.

Sisumajan kunnostus jatkui ja tällä kertaa uusittiin kiukaita ja vesijohtoa. Polttopuutalkoilla turvattiin saunanlämmityspuiden tarve muutamaksi vuodeksi eteenpäin.

Seppo Willgrenin puhe Sisun 50-vuotisjuhlassa 31.1.1998

Arvoisat Sisun herra puheenjohtaja, juhliivan seuran jäsenet ja ystävät, hyvät juhlavieraat.

Tunnen suurta mielihyvää kuin myös nöyryyttä, kun minut kutsuttiin tämän puheenvuoron pitäjäksi. Kun sain käsiini juhlan ohjelman, ymmärsin, että ohjelman suorittajat ovat kaikki seuran sisältä. Vaikka olenkin ollut pitkään poissa paikkakunnalta, en tunne olevani kaukana Sisusta, sillä sain toimia ja elää rikkaasti Sisun jäsenenä elämäni parhaat vuodet, jotka olivat kasvun ja kasvatuksen aikaa.

Otan tämän esitykseni teemaksi suomalaisen kansansadun, jonka mukaan karhu ja muurahainen kävivät keskustelua kumpi olisi vahvempi. Karhu uhosi voimillaan ja vähätteli muurahaista. Aikansa kuunneltuaan muurahainen ehdotti, että kumpikin kantaisi itsensä painoisen kiven läheisen kuusen latvaan. Näin sovittiin ja muurahainen otti hiekansirun ja lähti matkaan. Muurahaisen päästyä tavoitteeseen karhu yritti epätoivoisesti saada otetta kivistä. Mielestäni tämä tarina on hyvä lähtökohta tarkasteltaessa pientä urheiluseuraa, sen toimintaa ja mahdollisuuksia suurten joukossa tässä kovin nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Urheilulla on jo ennen ajanlaskumme alkua ollut merkittävä yhteiskunnallinen asema jopa niin, että sodat ja vihollisuudet keskeytettiin olympian kisojen ajaksi. Suomalaisten sydämissä on myös ollut paikka urheilulla, ja urheilun kautta Suomi on tullut tunnetuksi; eli kuten sanotaan, Suomi juostiin maailmankartalle. Käymiemme sotien jälkeen, kun maa oli jälleenrakennettu, perustettiin 1940-luvun lopulla eri järjestöjä ja etenkin urheiluseuroja kohottamaan kansalaistemme itsetuntoa. Tässä ryppäässä Sisukin perustettiin.

En paneudu Sisun eri vuosikymmeniin, totean vain, että urheilukin on aaltoliikettä: välillä ollaan harjalla, välillä pohjalla, mutta aallon lailla edetään ja pysytään mukana muutosten virrassa.

Miten sitten toiminta on erilaista suuressa urheiluseurassa? Mitä suurempi seura on kyseessä, sitä enemmän, jopa liiankin kanssa, on tarjontaa. Tämä puolestaan johtaa siihen, että taistelu nuorista on kovaa. Tietyn lajin jatkuminen seurassa edellyttää menestymistä ja varsinkin nyt, kun nuoria kiehtoo palloiluun pohjautuvat joukkuelajit, on henkilökohtaisten lajien vetäjillä kova työ saada yksilölajien pariin riittävästi osallistujia. Jotkut valmentajat pitävät mustasukkaisesti kiinni omasta lajistaan, eivätkä näe hyvänä monipuolisuutta. Tästä on helposti seurauksena, että nuori myöhemmin huomaa, ettei hän harrasta itsensä mieleistä lajia ja on edessä helposti jopa harrastuksen lopettaminen. Edelleen eräissä joukkuelajeissa ohjelmointi pienestä pitäen on niin rajua, ettei muuhun harrastukseen ole edes mahdollisuuksia. Pienissä seuroissa, joissa on pitäydytty pienemmässä lajivalikoimassa, on tilanne toinen; kasvava nuori voi helpommin harrastaa useampia lajeja eri vuodenaikoina ja näin kehittyä ja tätäkautta löytää itselleen sen, mikä sopii ja mistä pitää. Tällainen monipuolisuus on ensiarvoisen tärkeää fyysisen ja miksei myös henkisen kehityksen kannalta. Sisussa nämä asiat on nähdäkseni tiedostettu.

Pieniä seuroja pidetään usein kasvattajaseuroina. Näin varmasti onkin. Lahjakkaan urheilijan lähtöön seurasta on useitakin syitä. Päälimmäisenä lienee hakeutuminen viesti- ym. joukkueisiin, mutta taloudelliset edut, paremmat valmennuspalvelut ja tätäkautta eteneminen

kohti kansallista ja kansainvälistä menestystä lienevät mielessä. Urheilijan tulee muistaa, että hän saattaa joutua tuntemaan itsensä todella pieneksi ja yksinäiseksi, ellei menestystä alata. Mitä tulee seurasiirtoihin, ovat nämä nykyisin etenkin huippujen osalta helpompia, koska EU -säädösten mukaan siirtomaksuja ei enää ole. Mutta kannattaako siirtyä? Kalannin Anne-Mari Sandell, Vahdon Tuiskun tämän hetken maamme ykköshiihtäjätär Satu Salonen, Sisun nykyinen puheenjohtaja, nämä lähialueilta mainitakseni edustavat kasvattajaseurojaan, ja tällä on valtava merkitys seuran lajijatkuvuutta ja nuorisotyötä ajatellen.

Seuratoiminta ei ole eikä saakaan olla yksinomaan huippujen parissa työskentelyä. On tärkeää, että huolehditaan mahdollisimman laajalti jäsenistön hyvinvoinnista. Liikuntalakikin edellyttää tätä. Siksi seurojen tulee tarjota erilaisia kuntoliikuntapalveluja, sillä kaikki eivät jatka kilpailutoimintaa, mutta kaikkien tulisi ylläpitää edes jonkintasoista fyysistä kuntoa.

Olen parin vuosikymmenen ajan seurannut ja tehnyt tilastoja hopeasompaikäisten kilpailuosallistumisesta ja olen saanut todeta, että 15-16 v. sarjoissa tapahtuu selvä notkahdus etenkin tyttöjen sarjoissa. Tämä on pitkään jatkunut ilmiö. Harrastukset suuntautuvat muualle, alkaa opiskelu toisella paikkakunnalla ja lahjakkaankin urheilijan harrastus on vaarassa katketa. Tämä on nyt huomattu liittotasollakin. Eräät lajiliitot, yleisurheilu etupäässä, ovat ryhtymässä tarjoamaan suuremmilla korkeakoulupaikkakunnilla valmennuspalveluja valmen-nuskeskuksissa. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija voi jatkaa omassa seurassaan. Tämä on hyvä parannus, sillä näin osaltaan annetaan urheilijalle mahdollisuus pysyä mukana kilvassa.

Edelleen seuratoiminnasta todettakoon, että kun lapset urheilevat, useissa tapauksissa koko perhe on mukana; huoltajana, kannustajana, toimitsijana ja valmentajana. Jos syystä tai toisesta näin ei ole, seurojen tulee kosiä vanhempia mukaan sellaiseen seuratoimintaan, jonka nämä kokevat mielekkääksi ja samalla tuntevat itsensä tarpeelliseksi. Moni nuori on myös löytänyt seuratoiminnan parista oman elämänkump-paninsa. Tälläkin on oma merkitys; perheen perustamisen jälkeen harrastus voi jatkua, jopa kilpatasolla. Esimerkiksi tämän vuoden pm-hiihdoissa mestaruudet sarjoissaan ottivat somerolaiset Merja ja Yrjö Teräväinen, jotka ovat kilpailleet muutaman vuosikymmenen ajan. Esimerkkejä löytyisi Sisustakin.

Myös seurojen ja koululaitoksen yhteistyö on tärkeää. Suomi on koulukuljetusten valtakunta. Ilman seuratoimintaa monen lapsen liikuttaminen jäisi koulun kahden viikkotunnin varaan. Ensi syksystä uudet koululait tulevat mahdollisesti voimaan. Esirippua ei kovin laajalti ole raotettu, mutta eräät ostopalvelut ovat entistä paremmin mahdollisia. Seurat, Sisu mukaan lukien ovat kiitettävästi pitäneet yhteyttä kouluihin, järjestäneet kilpailuja ja tarjonneet valmennuspalveluja. Toivottavasti seurojen tarpeet huomioidaan koulujen opetussuunnitelmissa.

Yksi kiperistä kysymyksistä seuratoiminnassa on talous. Niin kuin sadun karhulla, on suurilla seuroilla suurempi työ ponnistella tällä osalueella. Ei ole harvinaista nyky Suomessa, että joku erikoisseura on myynnissä, jopa tekemässä vararikkoa. Suuntaus on huolestuttava. On tietysti upeaa, ja siihen tulee pyrkiäkin, että seuran joukkue pelaa mestaruussarjassa. Mutta tällä tasolla pysyminen vaatii paljon. Pian huomataan, että omia kasvatteja ei enää ole ja joudutaan hankkimaan pelaajia jopa ulkomailta. Salon talousalueella on tällä hetkellä useampiakin SM -tasolla menestyviä joukkueita. Toisaalta on hyvä asia, että alueen nimi näkyy ja kuuluu mediassa, mutta mitä tämä maksaa. Kuinka paljon alueelta kerättyä rahaa uppoaa esim. ulkomaalaisten pelaajien palkkioihin? Onko tämä pois esim. seurojen kasvatus-

ja valmennustyöstä vai onko tämä rahaa, jota ei muutoin saataisi, ellei nimi näkyisi maailmalla.

Viikko sitten saatiin jälleen kuulla hälyttävä uutinen, että seuroja alettaisiin verottaa. Jos näin kävisi, olisi se isku vyön alle koko valtakunnan urheilua ajatellen. Jotta näin ei kävisi, tulisi kaikkien tahojen yksituumaisesti toimia tämän estämiseksi. Veikkausvoittovaroja on jo leikattu. Urheilutoiminta ei kestä enää leikkauksia.

Koko 90-luku on ollut hallinnollisessa mielessä eräänlainen yhdentymisen vuosikymmen. On liitytty EU:in, lääninjako uudistettu, puolustusvoimissa on tehty laajoja saneerauksia jne. Keskittäminen on ajan sana. Viime sunnuntain SSS otsikoi: Kuntaliitosten aika tulee! Artikkelissa saatiin lukea hallintoministeri näkemyksiä. Jos näin käy ja syntyy esimerkiksi Suur-Salo, miten käy urheiluseuratoiminnan reuna-alueilla, miten uusi yksikkö jakaa seuraavustukset? Todella mielenkiintoisia kysymyksiä.

Suomi on saanut vuosisatojen saatossa kokea kovia. Nyt olemme osa suurta kokonaisuutta EU:ta. Emme kuitenkaan saisi kaikessa heittäytyä tämän koalition vietäväksi. Kansallisen identiteetin tulee säilyä. Vaikeina aikoina myös urheilusta on ammennettu voimaa, näin tapahtukoon jatkossakin. Sanotaan, että Suomi on urheiluhullua kansaa. Hyvä näin. Me hullaannuimme, kun Suomi sai ensimmäisen jääkiekon MM-kullan. Kuitenkin perinteiset lajit kiinnostavat. Viime vuoden parhaaksi urheilijaksi valittiin suurella yksimielisyydellä hiihdon 50 km:n maailmanmestari Mika Myllylä, jonka menestymistä niin laduilla kuin myös julkista esiintymistä on saatu ihailla. Veikko Hakulisen ajat ovat palautuneet monen vanhemman urheiluihmissen mieliin. Nyt kaikesta dopingkeskus-telusta huolimatta odotamme menestystä Naganosta.

Kerroin keskimmaiselle pojalleni Sisun johdolta saamastani tehtävästä ja kysyin, miten hän lapsuudessaan koki kasvamisen Sisussa? Hänen ei tarvinnut miettiä sanomaansa: Matti Villman seuran puheenjohtajana ja kaikessa mukana olevana, Heikki Liukun pyyteetön valmennustyö, Niilo Manninen taitavana suksihuoltajana ja Risto Nuuros hyvänä esikuvana yhdessä antoivat liikunnasta hänelle pysyvän harrastuksen. Uskon, että tämän mielipiteen allekirjoittaa moni niin täällä edelleen asuvana kuin myös paikkakunnalta poismuuttanutkin.

Hyvät kuulijat!

Seuran puheenjohtaja pyysi minua pohtimaan, onko pienellä urheiluseuralla tulevaisuutta siirryttäessä uudelle vuosikymmenelle. Ehkä vertaus karhusta ja muurahaisesta olisi jo ollut riittävä vastaus. Sanon kuitenkin - ja tämä on myös erään korkeantason urheilujohtajan mielipide: Pienissä urheiluseuroissa on Suomen urheilun tulevaisuus ja voimavara etenkin perinteisiä yksilölajeja ajatellen. Näistä seuroista löytyy vielä onneksi sanan positiivisessa merkityksessä urheiluhulluja vetäjiä, jotka vuodesta toiseen jaksavat tehdä pyyteetöntä valmennus- ja seura-työtä.

Sisussa on vuosikymmeniä pitäydytty kuntoliikunnan lisäksi yleisurheilun, hiihdon ja suunnistuksen parissa. Kaksi viimeksi mainittua istuvat luontaisesti Suomusjärvelle upeat maasto-olosuhteet huomioonottaen. Matti Villmanin jälkeen on Sisu saanut puheenjohtajia, joiden johdolla on jatkettu hyväksikoettua linjaa, lisäten sopivan ripauksen nykynuoria kiinnostavaa toimintaa.

Tiedän, että Sisun piiristä löytyy vetäjiä, ja kun vanhat väsyvät, uusia on kasvamassa tilalle.

Onnittelten vielä puolivuosisataista merkkipäiväänsä viettävää Suomusjärven Sisua ja toivotan menestystä alkavalle vuosikymmenelle. Teidät tuntien tiedän, että toimintanne jatkuvuus on taattu ja sen johtaminen on vakaissa käsissä.

Seppo Willgren

Eräästä toimintakertomuksesta...

Kaikki ei ole aina ollut pelkkää ruusuilla tanssimista ja sen voi todeta myös vuoden 1955 toimintakertomuksen loppupäätelmästä, jossa on hyvin paljon tähänkin päivään sopivaa asiaa.

“Kaikesta edellä selvitetystä kävi ilmi, että ei Sisun toiminta niin laimeata ole ollut kuin yleensä usein leimataan. Mutta tietenkin on paljon toivomisen varaa, niin toimitsijoissa kuin urheilijoissa. Me kärsimme pitäjämme pienuudesta monessa suhteessa (lukuun ottamatta veroäyryn hintaa, niiden luku on erikseen taas).

On yritetty aikaan saada kaikkia seuroja niin kuin isoillakin paikkakunnilla. Ja niin täällä on nyt samat toimihenkilöt kaikissa paikoissa sormineen ja jokaisessa täytyy yrittää toimia jotenkin, niin millä sitä riittää yhteen silloin enemmän kuin toiseenkaan, sitä toiminta tarmoa.

Ja vielä lisäksi vaikka valitaan jaostoja jaostojen perään mitä niillä tekee kun niiden toiminta tahtoo olla niin ja näin. Ja monelle joka on ehkä valittu johonkin jaostoon on mieleessään, että kun hänenkin nimensä on kelvannut, ja kun vuosi on kulunut, niin ajattelee tämä samainen henkilö että helppoa tämä onkin olla toimihenkilönä kun ei ole tarvinnut tehdä paljon mitään, joten enemmän aktiivisuutta toimihenkilöiltä. Kun yleensä kutsutaan jonnekin neuvotteluun tai kokoukseen olisi hyvin suotavaa, että sitä myöskin noudatettaisiin, sillä monasti saattaa olla hyvin tärkeitä kysymyksiä ratkottavana ja ne jäävät usein kahden kolmen henkilön tehtäväksi. Kun kerran on annettu jokin tehtävä vastuulle niin täytyy se myöskin kantaa tai sitten kokonaan ilmoittaa ettei halua toimia.

Ja siksi lisäksi urheilijoille. Moni sanoo että kun tulis kesä kyllä minäkin juoksisin. Kun kesä vihdoon viimein koittaa taas sama henkilö sanoo kun tulis talvi että saisi hiihtää. Niin ovat molemmat tulleet sekä menneet kuitenkin ei hän ole saanut mitään aikaan. Tämä on jatkunut ties kuinka kauan ja jatkuu edelleen.

Samaten yksi hyvin valitettava toteamus. Kun joskus kilpailuja saadaan aikaan ehkä suurelakin vaivalla (en sano etteikö urheilijoilla myöskin olisi vaivoja kilpailuun nähden). Niin heti ollaan kysymässä onko siinä sarjassa jo kolme osanottajaa ja jos vastaus on myönteinen niin silloin on myöskin kilpailijalta heti vastaus valmiina, ei kannata, koska on kolme ei saa palkintoa silloin. Tämä ei saisi jatkua vaan enemmän kilpailijoita niin silloin tulee halua järjestäjillekin järjestää enemmän kilpailuja.

Kun kilpailuista kerran puhutaan – puhutaan lisää. Sanotaan helpolla ettei järjestetä kilpailuja. Syksyllä sattui tapaus hyvin valitettava, kilpailut oli muttei kilpailijoita. Oli alueseuraottelu, Kuusjoen Humu, Perttelin Peikot, Pertte-lin Pyrintö, Kiikalan Urheilijat, Suomusjärven Sisu ja

Murto, siis myöskin ensi kertaa TUL seurat mukana mikä onkin tyydytyksellä todettava. Kilpailut olivat Kuusjoella Humun järjes-tettävänä. Vastaavat kilpailut edellisenä vuotena olivat Suomusjärvellä Sisun järjestämänä. Näihin kilpailuihin hommattiin auto yhteiskul-jetusta ajatellen Kiikalan Urheilijat, Suomusjärven Sisu ja Murto. Toiset menivätkin lukuun ottamatta Sisun joukkuetta, koska ei lähtöhetkenä ilmestynyt kuin yksi kilpailija, vaikka oli ilmoitettu alun toistakymmentä kilpailijaa. Joten ei tämän yhden kannattanut lähteä, koska oli seuraottelusta kysymys, joten silloin oli kilpailuja, muttei kilpailijoita.

Lisäksi on monen mielessä varmasti pyörinyt ajatus miksi ei Sisu järjestä kansallisia kilpailuja, kun kerran on kenttä käytettävissä, mutta vastaus tähän on lyhyt ja selvä, ei saada siihen oikeuksia, koska seuramme ei ole luokkaseura, joilla vain on oikeus järjestää vastaavia kilpailuja. Luokkaseuraksi emme pääse ennen kuin meillä on riittävän paljon hyviä urheilijoita ja toimitsijoita. Siis vetoamus nuorisolle, enemmän urheiluintoa ja vanhemmille, ohjatkaa lapsenne enemmän urheilun pariin. Jos ne pyytävät rahaa "sivakoittensa" oston antakaa niille, että saavat ne ostettua ja täten käytettyä aikansa paremmin etteivät ne seisoskele joutilaana jossakin "torikokoustaan" pitämässä ja ilkeyksiä muille huutamassa. Se on sitä kirkonkylän tautia, nuorisomme on pahasti luisumassa pois raiteiltaan. Ja jos sattuu vielä, että isän kukkarossa on vähänkin ylimääräistä rahaa niin moottoripyörä kuinkas muuten, eikä silloin pahasti muistuu mieleen urheilu ja sen antama kunto ja terveys.

Mutta toivottavasti ei tästä kukaan enemmän pahastu. On vielä paljon hyvääkin ja yritetään ainakin sitä taas alkaneena ja tulevina vuosina."

Kuntorastit

Suunnistuksen kuntorasteilta haetaan nimensä mukaisesti ennen kaikkea kuntoa, mutta luonnonläheisyys ja elämykset ovat myös tärkeällä sijalla rasteille lähdeittäessä. Monet haluavat myös käyttää aivojaan, ladata tuleviin koetuksiin ja rentoutua. Tällaisella ideologialla opasti Suomen suunnistusliitto seuroja kuntorastitoimintaan 1990-luvulla.

Sisun kuntorastitoiminta alkoi kuten muuallakin kiintorasteilla jo 1960 luvulla. Maastoon suunniteltiin pysyvät suunnistusradat ja rastipisteisiin vietiin säänkestävät rastiliput, jotka oli yleensä tehty pellistä. Karttoja, joihin rastit oli piirretty, oli sitten saatavissa kunnantalolta. Ajatus oli, että kuka tahansa saattoi hakea kartan ja mennä sitten itselleen parhaiten sopivaan aikaan kiertämään rasteja. Kiintorastit eivät kuitenkaan saavuttaneet kovin suurta suosiota, koska niistä puuttui sosiaalisen tapahtuman luonne.

Suuremman suosion saavuttivat sitten kuntorastitapahtumat, jotka syntyivät Sisun aloitteesta ja Mauri Sinnelän toimiessa puuhamiehenä. Salon Seudun Sanomat kirjoitti 24.12.1983 asiasta seuraavaa: "Talven lumet eivät ole edes kunnolla sataneet, kun suunnistusväen mielissä ovat jo ensi kauden rastit. Salon Seudun tuhatlukuinen kuntosuunnistajajoukko saa yhdet uudet kuntorastit kierrettäväkseen jos Suomusjärven Sisun ajatus Salon itäpuolisten kuntien rasteista saa tuulta purjeisiinsa. Viime kesänä kuntosuunnistajilla oli halutessaan mahdollisuus käydä kolmesti viikossa vakituisissa rastitapahtumissa: maanantaisin Viestin ja Ankkurin Maanantairastit, keskellä viikkoa TUL:n seurojen Kansan rastit ja perjantaisin Peikkojen Perjantairastit, lisäksi keskiviikkoisin olivat piirikunnalliset kilpailut, lisää Mauri Sinnelä Sisusta. PK-suunnistuksiin ei kuitenkaan saatu mukaan kuntosuunnistajia vaikka käytännössä tapahtuma oli samanlainen kuin kuntosuunnistustapahtumatkin. Täällä Salon

itäpuolella ei tällaisia kuntosuunnistuksia ole aiemmin harrastettu ja ajateltiin, että sekin aukko voitaisiin täyttää, sanoo Sinnelä mutta huomauttaa, että asia on vasta suunnitteilla. Suomusjärven ja sen lähikuntien kuntosuunnistustapahtumasta neuvotellaan ensi vuoden alussa ja silloin tehtäneen päätös asiassa suuntaan tai toiseen.”

Päätös rastien järjestämisestä tehtiin ja alkoivat kuntorastit Varsinais-Suomen itäkuntien alueella vuonna 1984 yhdessä Kiskon Kiskoijen, Muurlan Vihurin ja Muurlan Kirin kanssa. Tapahtuman tukijaksi tuli silloinen paikallislehti V-S Itäkunnat. Sen mukaan rastien nimeksi tuli V-S Itäkuntien kuntorastit, joissa keskiviikkoisin on tarjolla yleensä kolme erimittaista ja vaikeusasteeltaan erilaista suunnistusrataa. Maastoon saattoi lähteä sitä mukaa kuin ehti, kello 17.30 ja 19.00 välisenä aikana. Viikottain ja radoittain arvottiin palkinto osallistujien kesken. Tapahtumia oli ensimmäisellä kerralla yhteensä 18 kpl ja lisäksi kolme teemasunnuntaita. Tapahtumat alkoivat 2.5. ja päättyivät 29.8. Keskiviikkoillat jaettiin karttatilanne ja arvioidut voimavarat huomioiden siten, että Vihurille ja Kirille yhdessä tuli kolme, Kiskoille neljä ja Sisulle yksitoista järjestämiskertaa. Teemasunnuntait järjestettiin Sisumajalla, Muurlan koululla ja Kiskolassa. Osallistujia ensimmäisenä vuonna oli yli 400.

Seuraavana vuonna järjestäjiksi tulivat mukaan myös Kiskon Työväen Urheilijat ja Kiikalan Urheilijat. Vuonna 1985 oli 23 eri tapahtumaa ja 421 eri suunnistajaa osallistui kuntorasteille ja suorituksia oli kaikkiaan n. 1500. Kuntorastit olivat vakiinnuttaneet paikkansa ja tällä pohjalla on jatkettu sitten vuosittain eteenpäin. Suoritusten määrä on vaihdellut 1400 ja 1900 välillä. Uudet kartat ja maastot ovat selvästi pitäneet kiinnostusta yllä paremmin, kuin jos pitkään on käytetty samoja karttoja ja maastoja. Lisäksi miellyttävimmät maastot ovat olleet suosituimpia. Tapahtumille on laadittu aina kausittain erillinen kalenteri, jonka avulla niihin löytää helposti. Lisäksi kalenteri on julkaistu valtakunnallisessa kuntorastikalenterissa.

Tulokset on julkaistu aina täydellisinä paikallislehdessä viikoittain. Tapahtuman nimi vaihtui myöhemmin v. 1987 Itäkuntien Ykkösrasteiksi ja sitten Ykkössuunniksi 1992, kun paikallislehdenkin nimi muuttui.

Somusjärven Sisun suunnistuskartat

Kun suunnistustoiminta seurassa alkoi vuonna 1948 oli karttatilanne huono. Vuoden 1949 pöytäkirjassa on maininta, jonka mukaan seura päätti tilata Maanmittaushallitukselta 10 kpl pitäjänkarttoja Laperlasta. Näillä kartoilla oli tarkoitus seuraavana vuonna järjestää suunnistamisharjoituksia.

Parannusta karttatilanteeseen tuli, kun Maanmittaushallitus sai valmiiksi peruskartan Somusjärveltä. Nämä kartat tulivat käyttöön kun Helsingin Suunnistajat järjestivät 15. Jukolan viestin v. 1963 Kiikalan Johannislundissa. Lähtö ensimmäiselle osuudelle tapahtui Somusjärven urheilukentältä. Kartat kattoivat laajan alueen Kitulan, Kettulan ja Johannislundin alueelta. Näiden karttojen avulla elvytettiin suunnistus uudelleen Niilo Mannisen vetämänä.

Tämän jälkeen käytettiin peruskarttoja suunnistuskarttoina vuosikausia. Karttojen havainnollisuutta parannettiin painamalla korkeuskäyrät ruskealla värillä. Muuten kartat olivat mustavalkoisia ja mittakaava niissä oli useimmiten 1:25 000.

Seuraava merkittävä parannus tapahtui kun alettiin täydentää peruskarttaa suunnistajan kannalta tärkeillä maastokohteilla ja maastossa tapahtuneilla muutoksilla. Tämän työn käynnisti Suomusjärvellä Osmo Niemelä. Hän oli ihastunut alueen vaativiin suunnistusmaastoihin hankittuaan kesämökin Suomusjärveltä. Osmo Niemelä työskenteli ammatikseen Maanmittaushallituksessa karttojen valmistuksessa ja hän toimi myös pitkään Suomen Suunnistusliiton puheenjohtajana. Hänen ja eräiden muiden lähinnä helsinkiläistä suunnistusseura XYZ:a edustavien kartantekijöiden toimesta valmistui Suomusjärveltä kaksi karttaa.

Ensimmäinen kartta valmistui vuonna 1969, ja sillä järjestettiin Suomi-Ruotsi maaottelu keskuspaikkana Alhaisten talo Kirkonkylässä. Tässä kartassa oli kuvaustekniikkaa kehitetty erityisesti suunnistajien tarpeita ajatellen ja kartta oli monivärinen.

Toinen kartta valmistui 1971 ja siinä kuvaustekniikkaa oli edelleen kehitelty. Tällä kartalla järjestettiin maaottelukatsastus ja nuorten Suomi-Ruotsi maaottelu. Suomusjärven Sisun jäseniä oli mukana seuraamassa näiden karttojen maastotöitä ja siellä syntyi uskallus lähteä omin voimin yrittämään kartantäydennystä.

Seuraava mittava kartoitustyö oli Suunnistusliiton juhlakilpailun kartan tekeminen. Nämä kaksipäiväiset kilpailut järjestettiin Pertelin Juvankoskella v. 1973 yhteisvoimin Salon alueen suunnistusseurojen toimesta Salorastien nimisinä. Suomusjärven Sisun yhtenä tehtävänä oli kartoitustyö. Tämän kartan valmistuksessa Martti Mäkirinne ja Risto Nuuros hankkivat sen rutiinin, jonka pohjalta tulevien vuosien kartoitustyöt seurassa hoituivat.

Osmo Niemelä toimi edelleen työn ohjaajana ja neuvonantajana. Kartta valmistettiin peruskartan pohjalta, ja pohjoisosasta piirrettiin myös uudet korkeuskäyrät Maanmittaushallituksen stereokartoituskojeella.

Ensimmäinen sisulaisten täydentämä peruskartta valmistui jo vuoden 1970 nuorten SM-kilpailuihin, jotka Sisu järjesti urheilutalolla Nahvonjärven maastossa. Seuraava oikea kokonaan itse täydennetty suunnistuskartta valmistui vuonna 1975 Laperlasta Risto Nuuroksen ja Martti Mäkirinteen kartoittamana sekä Risto Nuuroksen puhtaaksi piirtämänä. Pohjana käytettiin peruskarttaa.

Tämän jälkeen karttoja on valmistunut tasaiseen tahtiin ja kartantekijöiden joukko on myös lisääntynyt. Markku Lietzen ja Reino Sinnelä opettelivat myös vaativan suunnistuskartan valmistustaidon ja Markku Lietzen lisäksi piirsi karttoja puhtaaksi. 1980-luvulla joukko täydentyi kahdella erinomaisella kartantekijällä kun Rauno ja Jouko Visa Somerniemeltä liittyivät Suomusjärven Sisuun.

Seuraava merkittävä askel kartanvalmistuksessa otettiin vuonna 1984. Tällöin siirryttiin käyttämään peruskarttapohjan sijasta erityisesti suunnistuskarttaa varten valmistettua stereokojeella tulkittua pohja-aineistoa. Tästä aineistosta saatiin syntymään helpommin aiempaa parempia suunnistuskarttoja. Ensimmäinen näin valmistettu kartta oli Lemula-Salittu välisestä maastosta tehty suunnistuskartta.

Vuonna 1992 siirryttiin puhtaaksi-piirtämisessä tietokoneaikaan ja hankittiin seuralle suunnistuskartan piirtämishjelma OCAD. Tämä paransi karttojen ulkoasua ja nopeutti valmistusprosessia.

Suunnistuskartta on suunnistajan liikuntapaikka, jonka suunnistajat pääasiassa itse rakentavat. Maastotyö on aikaavievin työvaihe ja se on hyvän kartan aikaansaamiseksi aivan välttämätön tehdä huolellisesti. Muita työvaiheita kuten pohjaaineiston valmistus ja painatus on teetetty alan yrityksissä. Jos arvioidaan sitä työmäärää, jonka seuran jäsenet ovat edellä lueteltujen suunnistuskarttojen valmistukseen panostaneet, aikaa on kulunut lähes 8000 työtuntia eli noin 7 vuoden työpanos. Tämä aika on varmaan ollut osittain poissa muusta seuratoiminnasta, mutta lajin vähäisen kaupallisen merkityksen vuoksi talkootyö on ollut välttämätöntä. Jos arvioidaan yhden kartan kokonaiskustannuksiksi keskimäärin 50 000 mk niin Sisunkin kartoista syntyy melkoiset kustannukset. Suomusjärven kunta on myös ymmärtänyt tämän ja on ollut omalta osaltaan tukemassa karttojen valmistusta vuosittaisella karttamäärärahalta. Kartathan mahdollistavat mm. kuntorastitoiminnan kautta lukuisia kuntalaisten liikuntasuorituksia.

Suomusjärven Sisun suunnistuskartat:

1.	1969 Ensimmäinen suunnistuksen erikoiskartta	1:25 000
2.	1970 Ensimmäinen itse täydennetty peruskartta	1:20 000
3.	1971 Toinen suunnistuksen erikoiskartta	1:20 000
4.	1973 Suunnistuskartta Salorastit	1:20 000
5.	1975 Sisulehti1	1:15 000
6.	1976 Harjoituskartta Kitula	1:10 000
7.	1976 Harjoituskartta Kettula	1:10 000
8.	1976 Harjoituskartta Laperla-Häntälä	1:10 000
9.	1977 Suunnistuskartta Kettula	1:10 000
10.	1978 Suunnistuskartta Kurkela	1:10 000
11.	1978 Suunnistuskartta Sisu 30v	1:15 000
12.	1981 Suunnistuskartta Salmijärvi	1:15 000
13.	1982 Suunnistuskartta Kitula-Suomusjärvi	1:15 000
14.	1984 Suunnistuskartta Laperla	1:10 000
15.	1984 Suunnistuskartta Kappelinkulma	1:15 000
16.	1985 Suunnistuskartta Lemula-Salittu	1:15 000
17.	1985 Suunnistuskartta Yltäkylä	1:15 000
18.	1988 Suunnistuskartta Sisumaja 3	1:15 000
19.	1990 Suunnistuskartta Järventausta-Kärkelä	1:15 000
20.	1991 Suunnistuskartta Vähänummi-Kettula	1:15 000
21.	1992 Suunnistuskartta Hyyppärä	1:15 000
22.	1993 Suunnistuskartta Kitula	1:10 000
23.	1993 Suunnistuskartta Nummenharju	1:15 000
24.	1994 Suunnistuskartta Laperla	1:10 000
25.	1994 Suunnistuskartta Koorla-Kurkela	1:15 000
26.	1995 Suunnistuskartta Ojamäenkallio	1:10 000
27.	1997 Suunnistuskartta Sisumaja 4	1:10 000
28.	1998 Suunnistuskartta Sisumaja 5	1:10 000
29.	1998 Suunnistuskartta Sikojärvi	1:10 000

Riston hölkkä

Suomen juoksu-urheilun 1970-luvun kultavuosiin liittyi myös hyvin olennaisena osana suuri hölkkäinnostus. Tämä synnytti eri puolelle Suomea lukuisan määrän erilaisia hölkkätapahtumia. Kuuluisimpia näistä lienee Lassen-hölkkä Myrskylässä, joka juostaan moninkertaisen olympiavoittajan Lasse Virenin nimikkohölkänä. Usein on vertailtu myöskin kuinka suunnistajat pärjäisivät ratajuoksijoiden kanssa ja maantie on silloin hyvä vertailuympäristö, joka on molemmille tuttu alusta harjoituslenkeillä, mutta kilpailumielessä kuitenkin hieman vieras.

Sisussa tämä pohdiskelu synnytti idean järjestää myöhäissyksyllä kilpailukausien päätyttyä tapahtuma, jossa tätä ajatusta voitaisiin toteuttaa. Toisaalta Riston hölkkän synnyttäminen oli myös Suomusjärven Sisun vastaus hölkkäkuumeeseen ja myös mahdollisuus kaikkien kuntourheiluun, koska alusta alkaen myös reitin kiertäminen kävellen on ollut mukana. Hölkkän järjestäminen Sisumajan maastossa oli myös keino kertoa seuran erinomaisesta majasta ja kiitos kaikille niille ihmisille, jotka saivat aikaiseksi Sisumajan Suomusjärven Sisun tukikohdaksi. Sitä miksi hölkkän nimeksi otettiin Riston hölkkä, kuvaa 1980-luvulla Sisun suunnistusjaoston sihteerinä toimineen Ari Rinteen teksti, joka on tallennettu myös Sisumajalla olevan Riston hölkkän tulokset sisältävän kirjan kanteen.

"Risto Nuuros

Tapaninpäivänä 1950 parahti Nuuroksilla ensimmäisen kerran. Silloin maailman menoa astui katselemaan Risto Nuuros.

Riston hölkkää ei kuitenkaan juostu vielä silloin, vaan ensimmäisen kerran lähtölaukaus pamahti vuonna 1980.

Miksikö? Nimikkohölkän muodossa Suomusjärven Sisu haluaa muistaa 1970-luvun parasta suomalaista miessuunnistajaa ja sitä mittavaa pr-työtä, jota Risto on Sisulle tehnyt ja tekee yhä edelleen. 1960-luvulla nuorten sarjoissa kilpaillessaan Risto harrasti monipuolisesti useita eri lajeja, mutta iän karttuessa suunnistus vei voiton. Valintaa helpotti vuosi 1968, jolloin Risto saavutti ensimmäisen Suomen mestaruutensa sarjassa M18. M20-sarjasta ei Riston kukistajaa SM-tasolla löytynyt, vaan sekä 1969 että 1970 Suomen mestarin nimi kirjoitettiin Risto Nuuros, Suomusjärven Sisu. Yleisessä sarjassa mestaruuksien määrä on kasvanut kahdella. 1973 normaalimatkan voitto ja neljä vuotta myöhemmin mestaruus ylipitkiltä matkoilta.

Kansainvälisellä tasolla mieleenpainuvin kilpailu suunnistettiin Norjan Kongsbergissä 1978. Tuolloin Risto oli pitkään kiinni maailmanmestaruudessa, mutta lopulta Norjan Egil Johansen vei kirkkaimman mitalin. Riston tuloksena oli kuitenkin hienosti hopeamitali. MM-viesteissä Risto on saavuttanut kolme mitalia: Tanskassa 1972 hopeaa, Norjassa 1978 pronssia ja omissa MM-kisoissamme Tampereella 1979 hopeaa.

PM-tasolla Ristolta löytyy palkintokaapistaan kaksi kultamitalia, molemmat viesteistä 1969 H20 ja 1973 H21.

Edustustehtävien jälkeen Risto on ollut näkyvästi esillä Suomen suunnistuskartalla osallistumalla SSL:n jaosto/valiokuntatoimintaan ja toimimalla mm. Suomen joukkueen huoltajana. Lisäksi Riston mielipide on ollut tärkeässä asemassa Suomen edustusjoukkuetta

valittaessa. Sisun suunnistusjaoston järjestämässä hölkässäkään suunnistusta ei ole unohdettu. Kilometripylväinä tien varrella toimivat rastiliput, joista hölkkääjät voivat seurata matkan taittumista joukossaan numerolla 1 Risto Nuuros.”

Mauri Sinnelän luoma asia Riston hölkän tiimoilta on hölkän muistopalikka. Kun ensimmäinen hölkkä lähestyi mietittiin sarjoja, palkintoja ja sitä mitä jokaiselle osallistujalle annettaisiin muistoksi hölkkään osallistumisesta. Koska oli kysymys suunnistajan kunniaksi tehtävästä tapahtumasta tuli Maurille ensimmäiseksi mieleen luonto ja puut. Ensimmäinen palikka valmistettiin männystä, eikä silloin jatkoa sen kummemmin ajateltu. Seuraavan vuoden aikana Maurille tuli mieleen ajatus, että koska Suomusjärvelläkin on puulajeja hyvin monia, tehdään muistopalikka joka vuosi eri puulajista. Välillä mietittiin myös metalliseen hölkkämitaliin siirtymistä muiden hölkkien tapaan mutta päätettiin kuitenkin säilyttää tämä oma erikoisuus. Tätä kirjoitettaessa onkin jo 19:sta eri puulajista valmistettua palikkaa jaettu ja raaka-ainetta on saatu monien ihmisten ”puuavustuksina”. Palikkatyön Mauri on tehnyt mielenkiinnolla ja mielellään, koska myös hänen oman urheilu-uransa parhaat saavutukset ovat viesteistä, joissa nimi Nuuros on ollut ratkaisijan osassa.

Palikan valmistuksessa metallityön eli raudan, jolla teksti poltetaan, suunnitteli aikanaan Sinnelän puutyöväen naapuriverstaan Kauko Tuominen. Tuomisen muutettua paikkakunnalta hänen työnsä peri Urpo Mellin. Hölkkäinnostus on vuosien varrella hiipunut jonkin verran ja uudet lajitkin ovat ottaneet osansa, varsinkin nuorista, mutta Riston hölkkä on säilyttänyt suunnilleen vakiosuosionsa. Osana siihen ovat varmaan olleet sen omat pienet erikoisuudet ja hyvät metsän suojassa kulkevat radat sekä hölkän kodikas ja tiivis tunnelma.

Riston hölkän palikat ja osallistujamäärät

Vuosi	Puulaji	Osallistujat
1980	mänty	50
1981	koivu	108
1982	kataja	138
1983	kuusi	201
1984	leppä	206
1985	haapa	173
1986	omenapuu	194
1987	poppeli	171
1988	hopeapaju	174
1989	saarni	229
1990	lehtikuusi	220
1991	raita	208
1992	pähkinä	156
1993	vaahtera	225
1994	orapihlaja	195
1995	visakoivu	165
1996	pihtakuusi	188
1997	tammi	180
1998	douglaskuusi	189
	yhteensä	3373

Riston holkän parhaat ajat:

Sarja	Kilpailija	Aika	Vuosi
M	Teppo Jalonen	35.17	1991
M40	Kalevi Seger	38.18	1986
M50	Tauno Valasti	39.31	1987
M60	Antero Salmi	31.30	1997
N	Kirsti Valasti	29.37	1987
N40	Elisa Maimonen	31.01	1997
P16	Arto Kuusisto	27.26	1984
T16	Minna-Maria Nyman	31.02	1984
P13	Mika Hämälistö	11.01	1993
T13	Maria Meriläinen	12.21	1991
Seurat			
7x11,4 km	Vihdin Viesti	4.39.28	1991
Perheet			
3x7,8 km	Peltonen Anssi, Ari, Aimo	1.25.15	1987

Sisulaisten parhaat ajat

-naiset 7,8 km

1.	Riitta Ynnilä	31.43	1987
2.	Anneli Sinnelä	32.13	1987
3.	Tiina Kerkola	33.12	1988
4.	Heini Ynnilä	33.12	1998
5.	Tatjaana Eskolin	33.27	1996
6.	Marja-Leena Suomi	35.15	1981
7.	Seija Määttänen	35.47	1982
8.	Elise Lietzen	36.32	1998
9.	Heli Hämälistö	37.41	1990
10.	Sanna Hämälistö	37.47	1997
11.	Tiina Ynnilä	38.35	1997
12.	Terhi Sinnelä	38.40	1990

- miehet 11,4 km

1.	Risto Nuuros	38.06	1981
2.	Matti Yliluikki	38.28	1993
3.	Sami Hämälistö	39.35	1998
4.	Rauno Visa	40.09	1981
5.	Sakari Parttimaa	40.29	1996
6.	Timo Parttimaa	40.58	1988
7.	Mika Kerkola	41.01	1993
8.	Rauno Hakala	41.12	1997
9.	Juha Anttila	41.36	1984
10.	Pekka Kujanpää	42.02	1998

11.	Mika Hämälistö	42.09	1998
12.	Matti Mäkirinne	42.17	1991
13.	Pasi Nissilä	42.22	1991
14.	Jarmo Vainio	43.10	1985
15.	Timo Kärnä	43.51	1982
16.	Reino Sinnelä	43.52	1981
17.	Aulis Vesa	43.55	1980
18.	Jouko Visa	44.14	1981
19.	Jouni Jaarinen	44.22	1997
20.	Lasse Laaksonen	44.53	1998
21.	Pentti Ahola	44.54	1985
22.	Jukka Saaranen	44.56	1984
23.	Lasse Kataja	45.07	1996
24.	Petteri Lindblom	45.26	1996
25.	Kimmo Vuorela	46.02	1998
26.	Mauri Sinnelä	46.02	1980
27.	Mikko Mäkirinne	46.16	1996
28.	Martti Mäkirinne	46.36	1981

Saavutukset ja palkinnot

Suomusjärven Sisun parhaat sijoitukset Jukolan viestissä

Sijoitus	Vuosi	Jukola
14.	1968	Mäntsälä
23.	1971	Vehkalahti
25.	1972	Paimio
8.	1974	Puumala
22.	1975	Kankaanpää
10.	1976	Tammisaari
18.	1979	Lapua
25.	1981	Rajamäki

Sisun parhaat urheilijat vuosittain

Risto Nuuros	1969-82
Martti Mäkirinne	1983
Juha Anttila	1984
Risto Nuuros	1985-86
Matti Mäkirinne	1987
Rauno Visa	1988
Pasi Nissilä	1989-92
Matti Yliluikki	1993-96
Rauno Hakala	1997-98

Suomusjärven Sisun jäsenten saamat ansiomerkit

SVUL:n ansiomerkit

Hopeinen ansiomerkki

Risto Nuuros 1980

Pronssinen ansiomerkki

Risto Nuuros 1976
Heikki Liukku 1978
Martti Mäkirinne 1978

Hopeinen ansiolevyke

Heikki Liukku 1981

Tunnustusmerkki

Niilo Manninen 1969
Risto Nuuros 1973
Reino Kukkonen 1990
Heikki Liukku 1995

SVUL:n Varsinais-Suomen piirin ansiomerkit

Kultainen piiriristi

Matti Villman 1998

Kultainen ansiomerkki

Matti Villman 1984
Tapani Ynnilä 1998
Mauri Sinnelä 1998

Hopeinen piiriristi

Merja Sinnelä 1998
Risto Nuuros 1998
Reino Koski 1998
Urpo Mellin 1998
Reino Sinnelä 1998
Helena Aaltonen 1998

Hopeinen ansiomerkki

Urho Leino 1968
Reino Linden 1968
Armas Vainio 1968
Matti Villman 1978
Risto Nuuros 1980
Heikki Liukku 1981
Tauno Järvinen 1983
Martti Mäkirinne 1984
Martti Määttänen 1984
Unto Poutanen 1998
Matti Mäkirinne 1998

Kultainen ansiolevyke

Armas Vainio 1975
Reino Linden 1983
Niilo Manninen 1998

Hopeinen ansiolevyke

Tauno Järvinen 1975
Urho Leino 1978
Reino Linden 1978
Martti Määttänen 1978
Esko Ylenius 1981
Jaakko Pajula 1983
Maila Lucenius 1983
Seija Ruohonen 1983
Erkki Salomaa 1983
Onerva Villman 1983

Pronssinen ansiolevyke

Arvo Koskiranta 1983
Terttu Ryyppö 1983

Tunnustusviiri

Risto Nuuros 1977
Seppo Willgren 1984
Heikki Liukku 1981

Suomusjärven Sisun pöytäviiri

1. Reino Linden 1968
2. Suomusjärven kunta 1968
3. Suomen suunnistusliitto 1969
4. Ruotsi 1969
5. Niilo Manninen 1970
6. Kiskon Kiskoajat 1971
7. Perttelin Peikot 1972
8. Halikon Hakoniskat 1972
9. Nummen Kipinä 1972
10. Salon Viesti 1973
11. Suomusjärven Säästöpankki 1973
12. Einar Liukku 1974
13. Urho Leino 1974
14. Erkki Varis 1974
15. Suomusjärven Osuuspankki 1974
16. Risto Nuuros 1974
17. Armas Vainio 1975
18. Tauno Järvinen 1975
19. SVUL:n Varsinais-Suomen piiri 1976
20. Unkari 1976
21. Iso-Britannia 1976
22. Sveitsi 1976
23. Angelniemen Ankkuri 1976
24. Esko Ylenius 1977
25. Someron Esa 1977
26. Osmo Niemelä 1978
27. Perniön Urheilijat 1981
28. Heikki Liukku 1981
29. Suomusjärven Maamiesseura 1981
30. Muurlan Vihuri 1983
31. Matti Silen 1984
32. Hilikka Lietzen 1984
33. Martti Määttänen 1984
34. Matti Villman 1984
35. Martti Mäkirinne 1984
36. Osmo Jokinen 1986
37. Nummen Hukat 1988
38. Ritva Anttila 1988
39. Urpo Mellin 1989
40. Ahti Jauhiainen 1989
41. Seppo Willgren 1989
42. Seija Määttänen 1990
43. Terttu Ryyppö 1990
44. Onerva Villman 1991
45. Unto Poutanen 1992
46. Markku Nissilä 1994
47. Reino Koski 1994

- 48. Erkki Salomaa 1994
- 49. Kiikalan Urheilijat 1995
- 50. Matti Mäkirinne 1996
- 51. Juha Mielikäinen 1996
- 52. Risto Mellin 1996
- 53. Alpo Heinonen 1997
- 54. Tapani Ynnilä 1997
- 55. Jaakko Pajula 1998

Sisumitali 27.1.1998

1. Matti Villman	kunniapuheenjohtaja
2. Heikki Liukku	kunniajäsen
3. Suomensjärven kunta	tukija
4. Tauno Järvinen	varapuheenjohtaja 1970-80
5. Seppo Willgren	Sisun ystävä, toiminta seurassa
6. Sisko Nuuros	seuran 1. piiritason mitalijoukkueen valmennus, taustatyö
7. Osmo Niemelä	vaikutus suunnistuksen kehitykseen Sisussa
8. Niilo Manninen	suunnistuksen elvyttäjä, rasvamestari
9. Veikko Heikkilä	varapuheenjohtaja, hiihdon puuhamies
10. Seija Määttänen	tukijan edustaja, seuran nimeä esillä
11. Leena Mellin	taustahuolehtija erityisesti Sisumajalla
12. Rauno Visa	kartat, SM-menestys
13. Jouko Visa	kartat, SM-menestys
14. Lasse Lehtinen	seuran tunnuksen suunnittelija
15. Markku Lietzen	kartat
16. Urpo Heinonen	näytelmät, ohjelmat, jumpat
17. Tauno Vuorela	talkootyöläinen, aina valmis
18. Riitta Ynnilä	seuran nimeä esillä piiritasolla
19. Eero Nurminen	valmentaja, nuorten kanssa jaksava
20. Matti Yliluikki	seuran nimeä esillä Jukolassa ja piiritasolla
21. Pasi Nissilä	viimeisin SM-voittaja vuodelta 1990
22. Mauri Sinnelä	mies monen Sisun asian takana, todellinen sisulainen henkeen ja vereen

Suomensjärven Sisun johtokunnat

1945

Eino Ylijaakkola pj.
Reino Linden
Osmo Korento
Matti Linnaluoto
Emil Mäkirinne
Olavi Rantalaiho

1946

1947

1948

Arvo Koskiranta pj.
Emil Louramo vpj.
Urho Leino siht.
Orvo Huhtanen
Reino Linden
Svante Hietanen
Antti Saarela

1949

Urho Leino pj.
Reino Linden vpj.
Sirkka Larmo, Osmo Jalo siht.
Asser Jalonen
Sisko Rantalaiho
Orvo Huhtanen
Erkki Varis

1950

Urho Leino pj.
Reino Linden vpj.
Osmo Jalo siht.
Asser Jalonen
Sisko Rantalaiho
Laila Katajakoski
Lauri Mielikäinen

1951

Urho Leino pj.
Lauri Mielikäinen vpj.
Reino Linden siht.
Asser Jalonen
Alpo Nordström
Laila Katajakoski
Sylvi Jalo
Osmo Jalo

1952

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Anja Murto siht.
Väinö Mäkeläinen
Alpo Nordström
Reino Linden
Paula Laakso

1953

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Anja Murto siht.
Reino Linden
Kalevi Suikkari
Valdemar Perälä
Paula Laakso

1954**1955**

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Martti Villman siht.
Reino Linden
Väinö Mäkeläinen
Alpo Nuuros

Anja Murto

1956

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Martti Villman siht.
Anja Murto
Paula Laakso
Alpo Nuuros
Antti Karjalainen

1957

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Matti Villman siht.
Heikki Liukku
Risto Rantalaiho
Aimo Lucenius
Anja Murto

1958

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Martti Määttänen siht.
Matti Villman
Heikki Liukku
Risto Rantalaiho
Aimo Lucenius
Martti Mäkirinne

1959

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Martti Määttänen siht.
Reino Linden
Matti Villman
Heikki Liukku
Antti Karjalainen

1960

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Matti Silen siht.
Matti Villman
Reino Linden
Heikki Liukku
Anja Murto

1961

Armas Vainio pj.
Urho Leino vpj.
Matti Silen siht.
Matti Villman
Anja Murto
Reino Linden

Heikki Liukku

1962

Matti Villman pj.
Veikko Ylenius vpj.
Matti Silen siht.
Armas Vainio
Heikki Liukku
Reino Linden
Anja Murto

1963

Matti Villman pj.
Veikko Ylenius vpj.
58
Matti Silen siht.

Reino Linden
Heikki Liukku
Anja Murto
Armas Vainio

1964

Matti Villman pj.
Ilkka Mänttari vpj.
Antti Haapavaara siht.

Reino Linden
Armas Vainio
Heikki Liukku
Urho Leino
Anja Murto

1965

Matti Villman pj.
Veikko Heikkilä vpj.
Juha Mielikäinen siht.
Reino Linden
Heikki Liukku
Urho Leino
Veikko Sillanpää
Pirkko Erikäinen

1966

Matti Villman pj.
Veikko Heikkilä vpj.
Juha Mielikäinen siht.
Reino Linden
Heikki Liukku
Antti Haapavaara
Seppo Willgren
Tauno Järvinen

1967

Matti Villman pj.
Veikko Heikkilä vpj.

Raimo Asukas siht.

Reino Linden
Heikki Liukku
Seppo Willgren
Tauno Järvinen
Jorma Hietalahti

1968

Matti Villman pj.
Reino Linden vpj.
Raimo Asukas siht.
Heikki Liukku
Seppo Willgren
Tauno Järvinen
Erkki Salomaa

1969

Matti Villman pj.
Reino Linden vpj.
Erkki Salomaa siht.
Seppo Willgren
Heikki Liukku
Tauno Järvinen
Esko Ylenius

1970

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Tapani Ynnilä siht.
Seppo Willgren
Heikki Liukku
Reino Linden
Mauri Sinnelä
Esko Ylenius

1971

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Tapani Ynnilä siht.
Seppo Willgren
Heikki Liukku
Esko Ylenius
Paavo Lahtinen
Martti Määttänen

1972

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Tapani Ynnilä siht.
Heikki Liukku
Seppo Willgren
Martti Määttänen
Erkki Salomaa

1973

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Mauri Sinnelä siht.
Jaakko Pajula
Heikki Liukku
Seppo Willgren
Jorma Hietalahti

1974

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Mauri Sinnelä siht.
Seppo Willgren
Heikki Liukku
Jaakko Pajula
Tapani Ynnilä

1974 valinta vielä
vanhoilla säännöillä

1975

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Mauri Sinnelä siht.
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Seppo Willgren
Esko Ylenius
Tapani Ynnilä

1976

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Mauri Sinnelä siht.
Martti Määttänen
Heikki Liukku
Jaakko Pajula
Unto Poutanen
Seppo Willgren
Esko Ylenius

1977

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Mauri Sinnelä siht.
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Jaakko Pajula
Unto Poutanen
Seppo Willgren
Esko Ylenius

1978

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Mauri Sinnelä siht.
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Jaakko Pajula
Unto Poutanen
Seppo Willgren
Esko Ylenius

1979

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Jaakko Pajula
Unto Poutanen
Mauri Sinnelä
Esko Ylenius

1980

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Ahti Jauhiainen
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Jaakko Pajula
Unto Poutanen
Esko Ylenius

1981

Matti Villman pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Ahti Jauhiainen
Tauno Järvinen
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Jaakko Pajula
Esko Ylenius

1982

Matti Villman pj.
Tauno Järvinen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Heikki Liukku
Risto Mellin
Matti Mäkirinne
Martti Määttänen
Risto Nuuros

1983

Matti Villman pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Heikki Liukku
Risto Mellin
Matti Mäkirinne
Martti Määttänen
Risto Nuuros
Risto Ylenius

1984

Alpo Heinonen pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Reino Koski
Heikki Liukku
Matti Mäkirinne
Martti Määttänen
Risto Nuuros
Risto Ylenius

1985

Alpo Heinonen pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Urpo Heinonen
Reino Koski
Heikki Liukku
Matti Mäkirinne
Martti Määttänen
Risto Nuuros

1986

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Urpo Heinonen
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Risto Nuuros

1987

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Urpo Heinonen
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen

Risto Nuuros

1988

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Urpo Heinonen
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Risto Nuuros

1989

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Markku Nissilä
Risto Nuuros

1990

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Markku Nissilä
Risto Nuuros

1991

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen
Markku Nissilä
Risto Nuuros

1992

Reino Sinnelä pj.
Unto Poutanen vpj.
Helena Aaltonen siht.
Matti Järvinen
Reino Koski
Heikki Liukku
Martti Määttänen

Markku Nissilä
 Risto Nuuros
1993
 Reino Sinnelä pj.
 Unto Poutanen vpj.
 Helena Aaltonen siht.
 Matti Järvinen
 Reino Koski
 Heikki Liukku
 Martti Määttänen
 Risto Nuuros
 Tapani Ynnilä
1994
 Reino Sinnelä pj.
 Unto Poutanen vpj.
 Helena Aaltonen siht.
 Matti Järvinen
 Reino Koski
 Ulla Mellin
 Markku Nissilä
 Risto Nuuros
 Tapani Ynnilä
1995
 Risto Nuuros pj.
 Reino Sinnelä vpj.
 Helena Aaltonen siht.
 Matti Järvinen
 Reino Koski
 Ulla Mellin
 Markku Nissilä
 Unto Poutanen

Tapani Ynnilä
1996
 Risto Nuuros pj.
 Reino Sinnelä vpj.
 Helena Aaltonen siht.
 Reino Koski
 Ulla Mellin
 Asko Määttänen
 Markku Nissilä
 Unto Poutanen
 Tapani Ynnilä
1997
 Risto Nuuros pj.
 Reino Sinnelä vpj.
 Helena Aaltonen siht.
 Reino Koski
 Markku Lietzen
 Ulla Mellin
 Asko Määttänen
 Unto Poutanen
 Tapani Ynnilä
1998
 Risto Nuuros pj.
 Reino Sinnelä vpj.
 Helena Aaltonen siht.
 Reino Koski
 Markku Lietzen
 Ulla Mellin
 Asko Määttänen
 Unto Poutanen
 Tapani Ynnilä

Vuodesta 1948-1974 johtokunnan jäsenet saadun äänimäärän mukaisessa järjestyksessä. Vuonna 1974 otettiin käyttöön seuran uudet säännöt, joiden mukaan johtokuntaan valitaan kahdeksan jäsentä ja neljän erovuoroisen johtokunnan jäsenen tilalle valitaan neljä jäsentä kahdeksi seuraavaksi toimintakaudeksi.

Sisun rahastonhoitajat

Orvo Huhtanen	1948-50
Armas Vainio	1951, 1953-72
Martti Luoto	1952
Jaakko Pajula	1973-81
Merja Sinnelä	1982-

Sisun tilintarkastajat

Pekka Korento	1948-64
Risto Rantalaiho	1948
Niilo Mäenpää	1949-55
Arvo Koskiranta	1956-78
Reino Asukas	1965-74
Urho Leino	1975-95
Olavi Kuisma	1979-82
Terttu Ryyppö	1983-
Irma Mellin	1996-

Jaostojen puheenjohtajat

Hiihtojaosto

Väinö Mäkeläinen	1948, 1954-55
Reino Linden	1949-52
Mauno Mäkirinne	1953
Arvo Koskiranta	1956-58
Martti Mäkirinne	1959-60
Martti Määttänen	1961-62
Heikki Liukku	1963
Veikko Heikkilä	1964-67
Seppo Willgren	1968-78
Heikki Liukku	1979-80
Jarkko Rantalaiho	1981-83
Ritva Anttila	1984-86
Mauri Sinnelä	1987-

Huvitoimikunta

Emil Mäkirinne	1948
Alpo Nordström	1949
Urho Leino	1950, 1952-66
Väinö Mäkeläinen	1951
Seppo Wilgren	1967-68
Erkki Salomaa	1969-81
Inkeri Määttänen	1982-83
Urpo Heinonen	1984
Ulla Mellin	1985
Ari Rinne	1986-87
Elina Mellin	1988-90
Elina Virtanen	1991-96
Mart Kallas	1997-

Kilpailutoimikunta

Eino Yli-Jaakkola	1948
-------------------	------

Koulutus- ja valmennusjaosto

Matti Mäkirinne	1983
Mauri Sinnelä	1984-86
Risto Mellin	1987
Heikki Liukku	1988-91
Unto Poutanen	1992-93

Kuntourheilujaosto

Unto Poutanen	1976-80, 1983-84
Ritva Auvinen	1981-82

Naisjaosto

Sisko Rantalaiho	1949
Laila Katajakoski	1950
Aili Saarinen	1951
Anja Murto	1952-53
Seija Ruohonen	1974-75
Hilkka Lietzen	1976-80, 1988
Orvokki Jauhiainen	1981-82
Seija Määttänen	1983-86
Paula Roivas	1987
Anneli Sinnelä	1989-90
Ulla Mellin	1991-96
Elise Lietzen	1997-

Nuorisajaosto

Kalevi Suikkari	1949
Svante Pihlajasalo	1950

Palloilu- ja voimailujaosto

Pekka Nordström	1954-56
-----------------	---------

Palloilujaosto

Unto Metsäranta	1950
Kalevi Suikkari	1951
Eero Lietzen	1952
Salme Lietzen	1953
Unto Poutanen	1986-

Poikajaosto

Armas Vainio	1951
Reino Linden	1952
Kalevi Suikkari	1953

Suunnistusjaosto

Matti Rantalaiho	1948-49
Väinö Mäkeläinen	1950
Eero Lietzen	1951-52
Aimo Lucenius	1953
Niilo Manninen	1962-63
Veijo Salminen	1964
Antti Haapavaara	1965-66
Heikki Liukku	1967-75
Martti Mäkirinne	1976
Mauri Sinnelä	1977-78, 1989
Risto Nuuros	1979-80, 1982-84
Martti Määttänen	1981
Reino Sinnelä	1985
Ari Rinne	1986-88
Matti Mäkirinne	1990-

Talousjaosto

Aino Rantalaiho	1949-71
Seija Ruohonen	1972-73

Tyttöjaosto

Margit Mäkirinne	1951-52
------------------	---------

Valistusjaosto

Svante Pihlajasalo	1949
Anselm Vilppula	1950
Väinö Hemanus	1951
Jukka Kostia	1952

Voimistelijaosto

Arvo Koskiranta	1948
Emil Mäkirinne	1949
Sirkka Larmo	1949
Lauri Mielikäinen	1950-51
Sisko Rantalaiho	1950
Laila Katajakoski	1951
Laila Eloranta	1952

Yleisurheilujaosto

Emil Louramo	1948
Asser Jalonen	1949-50
Väinö Mäkeläinen	1951
Osmo Ylitöyrä	1952
Kalevi Suikkari	1953
Reino Linden	1954-56, 1964-67
Heikki Liukku	1957
Matti Villman	1958-63
Tauno Järvinen	1968
Mauri Sinnelä	1969
Paavo Lahtinen	1970-71
Martti Määttänen	1972
Jaakko Pajula	1973-76
Martti Paananen	1977-80
Risto Mellin	1981-83
Reino Koski	1984-89
Merja Hämälistö	1990-91
Tapani Ynnilä	1992-96
Reino Sinnelä	1997-